

Sóni **Ebeq sáhnsahwe ahtebé** **ehwehne.**

Sóniwe téh pah meyo arámbéhríúwana anehe Sísaga we omaq atowana wega pah mewe arámbéhrí suena Sísá kérowe. Mátíyureh Máhkareh Árúkarehga sene púku ebeq sehiranuwana anehe Sóniga mah pukú sehiranúwe. Sísaga miraú arámbéhríyábé Sóniga peh ákáhtaq sehiranéna peh Sísaga síwáhnorú ehwéhnsábé áhnte sehiranúwe. Itega mah pukú sáhnsáhríataq Sísaga ite kaweritankeheéna Maniká Wenaboga we marakóipeq eqmarowe ue ahtebagehe. Sísawe Maniká míehrabeqte áhne webataq wega ite oganúq itahráhi aníne ue ahtebagehe. Mah kehiná kéhínánká mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Sóniga sehiranúwe.

Sóniga mah kawéq éhwéh **sehiranúwe.**

Manikáne Ehwehnka wehukení úkú ehwehne.

¹ Áwahewé Manikáne Ehweh* ména we Maniká Iteriboba ména Maniká míowe.

² Naho naho téhwe wereq Maniká Iteriboreq moraráq míóye.

³ Mah Ehwéhnká moke ménsámehnsánkakaq ménkámehnkánkakaq wehukeakáq mirarowe.

---

* **1:1:** Ehwehme Sísá Karáhé.

Pehipi íre kowe. Mó anínká íre mirarowana peh webataq wega moke mirarowe.

⁴ We oga mía máiai aní púana we wehuke miáhrabeq téhrehnka inserahni aní míre.

⁵ Sunkíkírirabeq kánéqka téhrehnserah wega wehukega ahabábárorabeq kaweqtaq mía máiare. Sunkíkírinka kánéq íre puinsuahráhire. Mina inserah sene ahabábáronka wene kaweq arámbéhrí íre sabiruahráhowe.

⁶ Manikánka wehukení wenáwíq Sóni eqmarowe.†

⁷ Mó ke ehweh terinkeheéna eqmarowe. Kaweq arámbéhrí aní téhrehnka inserahni anínsábé terinkeheéna eqmarowe. Téhrehnka inserahni anínsábé ómiga aiq pútare atageheéna teriuwe.

⁸ Sóniwe we íre mi aní míowe. Téhrehnka inserahni anínsábé terinieéna Sóniga súwe.

⁹ Ómi kegá tagageheéna téhrehnka inserahni aní marakóipeq tumíowe.

¹⁰ Mah marákó márakó miraro anínká mah marákóipéq tumíowara míó kega we íre tagaríowe.

¹¹ Wenawahrahba súwara sega we íre semehwehue kaweria peh áwé tagarúowe.

¹² Peh morá Sísansabé aiq pútare atera áhrabo kegá Manikáne animáří úku úkuowe.

¹³ Íre iteinoibone korahq itene inonkapipéq kéh púaq Manikáne animáří míone. Íre iteitene iwíáhga Manikáne animáří míone. Íre iteriborehga maqmaranéhe íwíáhonka Manikáne animáří

---

† **1:6:** Mah Soníwé we íre mah pukú sehiranú anine. We wání meri merinú ani míowana mah pukú sehiranú animé we mó Soní wíre.

míone. Írakaumo. Peh morá Manikánka oganúq ítéhraq wene animarí míone.

¹⁴ Manikáne Ehwehnka wehukení úkue iteba tumíowe. We aiq pútari aní ména itensabé anotah arútábóirire. Wenaboga webataq wenahni téhreh naneqkakákáq págegeakákáq atowaq tagaraune.

¹⁵ Sóniga Sísa sinaú ehweh teiena, Itensabé teiewómé mah anínsabé teiewóge. Íné íre míáhwataq we mía míaú ani púana inehe si anímé íné kiotaigme aní mía míaire úwe.

¹⁶ Wene arupipeq peh kaweq iwíáhi aní púana itensabé arutaboirena itene irupipeq eyoyó aitéhre.

¹⁷ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga teiuwana Sísa Karáhé tuména itensabé arutaboiraitena aiq pútaq ehwéh teire.

¹⁸ Iuranka Maniká Iteribo íre tagahrahune. Peh morá wenahni abowáreq mía míai anínká abowáné sánsá tei teinire.

Sóni wání meri merinú aniné ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.7-8; Árúka 3.15-17)

¹⁹ Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Áríwái kereqsabé, Sóni kogasenoro éra eqmaq súówe. Eqmaq súówara Sóniba séra kasenéra, Are insebo uwe.

²⁰ Are insebo ue kasenuwana Sóniga pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriena, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Árahinsabébo? Are insebo? Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisabo uwana Sóniga, Írakaumo úwe. Írakaumo

úwara, Are áwénunúna aní, Manikáne ehweh iraréna anípo uwana, Írakaumo úwe.

22 Írakaumo úwara sega wensabé mó kasenéra, Are insebo? Ite eqmaq íúwéhnarabeq ehweh terienéhboq teio. Arewe aneq aní múge íwíáhono uwe.

23 Uwana Sóniga sensabé, Áísáiaga naho mirarúnserah íné uworapeqté sawai sawaiu aní múge. Wahnah sína ahmé obaríráhro u aní múge úwe. *(Aisaia 40.3)*

24 Péhrasi kegá eqmaq súówara su kegá Sóninsabé mó kasenéra,

25 Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe íre mi aní móne. Arewe íre Éráisa wone. Arewe íre áwénunúna aní, Manikáne ehweh irari aní móne. Minayabe árahinsabé wání meri merinono uwe.

26 Uwana Sóniga sensabé, Ínéga peh wání meriú aní múge. Inehe si aní, itega íre tagaríáh ánímé ite míáhpi ákáhpi iriwe míéhre.

27 Inehe si ánímé anotah anínéna íné kiotaiqme aní míre. Minayabe íné inehe si aníné súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge.‡

28 Marakó áwíq Pétánie. Mi marákóráq Sorana aroipéq seberaebéq kéhrana Sóniga mitaq wání meriena mi ehwéh teriuwe.

Sísawe Manikáne Sipisípiq Áráhq tahnsa aní míre i ehwéhne.

29 Ahbiah tahnsá Sísaga Sóniba súwana tagéna mahraréna, Tagaríáhro. Manikáne

‡ 1:27: Máhka 1.7 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

Sipisípiq Áráhqka mah kehiná kéhínáné ahbabáq meyankéhe.

³⁰ Mah anínsábé teiewarauge. Íné íre míáhwataq we mía míaú aní púana inehe si aní íné kiotaigme aní mía míaire.

³¹ Ínéwé we mía míai aníne ue íre tagariarauge. Ísara kegá we mía míai aníne ue tagariageheéna wání meri merinuge úwe.

³² Sóniga mó mahraréna, Manikáne Awanka tunse kiboki táhnsánuena weba márunsurahurairana tagarauge.

³³ Téhwe ínégá we íre niahtebarauge. Ínéga wání meri merininkeheéna eqmaq núwátái anínká teniena, Manikáne Awanka weba tumíarai anínká wewega Manikáne Awa inkéhe uraire.

³⁴ Íné mina aiq tagéna teiúge. We Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

Apahránítógá Sísá kéro ehwehne.

³⁵ Ahrina tahnsá Sónireq we kéroya anitéreq mó iriwe míówe.

³⁶ Sísá noguwana Sóniga tagéna mahraréna, Tagariáhtao. We Manikáne Sipisípiq Áráhq míre úwe.

³⁷ Úwara Sóni kéroya anitégá wene ehweh irera Sóni auwera Sísá kéroye.

³⁸ Sísá kéroyana wega pabeqme se tagéna sensabé, Aneq sahroyo úwe. Aneq sahroyo úwara sega wensabé Árábáio, are ahbeq kaegaeono uye. Mi áwíq Árábáiwé áwahewé Íwáhnoraníne.

³⁹ Uyana wega sensabé, Seragahtao úwara sega we kéréra Sísá kaegaeúrabeq tagoye. Íó tunsore-rutaq sega weba mitaq míóye.

40 Sónine ehweh irera se Sísa kéroya anité mó aní áwíq Ehntarue. We Sáimóni Pítane ábákawae.

41 Ehntaruga mitaq auwena wenawah Píta anebahréna tagéna wensabé, Manikánka omaq ato anímé Mésáía míéhrena aiq tagoge úwe. Mésáíawe áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre. §

42 Aiq tagoge éna wenawah meqmena Sísa mótowe. Sísa Píta ebitáwéna wensabé, Are Sáimónie. Are Sónine ahninkáwá wóne. Mó kegá mó awíq Sípásie áwíratagéhe úwe. Sípásiwe Pítawe peh morá éhwéhnéna áwahewé ebah mire.

Sísaga Pírípíreq Nátáníéríreq síáhrabú ehwehne.

43 Mó ahrina tahnsá Sísaga iwíáhéna, Íné Kehrari marákórápéq pokinie íwíáhéna wehukení wenáwíq Pírípi tagéna wensabé, Séniro úwe.

44 Pírípiwe Pétásáira suwahpeqte ánine. Ehntarureq Pítareq moq mibeqté aníteé.

45 Pírípiga Nátáníéri koragéna wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehncá tei teinu anímé Manikáne ehweh iraru kega sehiranue tei teinu anímé míéhraq tagóne. We Sósépane ahninkáwáe. We Néhsara suwahpeqte aní wenáwíq Sísaé úwe.

46 Úwana Nátáníériga wensabé kasenéna, Néhsara suwahpeqte kaweq anímé serahiro úwana Pírípiga wensabé, Seragáho úwe.

47 Nátáníériga Sísa súwana we tagéna mahraréna, We aiq pútaq kaweq Ísara anine. Wene arupipeq íre péhe íwíáhi anine úwe.

---

§ 1:41: Mésáíawe Karáhéwé morá áwíq míre. Karáhénsabe éhwéhmé púku anehepeqte sehíramé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáho.

48 Úwana Nátáníériga Sísansabé, Arewe árahue íné tagariahno úwana Sísaga wensabé, Pírípiga arensabé íre áhrabirana tagoge. Are awanká nona míahnana tagoge úwe.

49 Úwana Nátáníériga Sísansabé, Íwáhnoraníno, are Manikáne ahninkáwá wóne. Are Ísara kené anotah wahnáh ání móne úwe.

50 Úwana Sísaga wensabé, Are awanká nona míahnana tagoge teawu púah aiq pútare aintahno? Pehgáriq otáq sánsá amahnága mirauge. Mókake anotah otáq sánsá tagankehe úwe.

51 Sísaga wensabé mó mahraréna, Kawerue írátiahno. Mókake íópeq sawekínaraq tagankehe. Íópeq sawekínaraq Maniká míéhrabeq íópeqté kégá íné wehukení úku anípá we kiotaiq we tuotairira tagankehe úwe.

2

Wánínka náhniáq sera ano úkú ehwehne.

1 Ahrina tahnsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq pahuwiraritórabéq taganieéna Sísane anowa mitaq míowe.

2 Sísareq ite we kérahwána kereqsabé, Pauarítáhrabéq tagagehboq máhoro úwaq sewane.

3 Mibeqté náhniáq sera ano parabagútaq Sísane anowagá wensabé, Sera ano aiq parabagire úwe.

4 Úwana Sísaga wensabé, Minawé íre itereq wehgaq mire. Ínéga ótaq sansá mirau tanáhráq íre suriéhre úwe.

5 Úwana Sísane anowagá arambehri keyábé, Wega miraoro ína ehwéh kawerue sehgióro úwe.

⁶ Abapete morá wání ántéhyá mitaq kowe. Anotah antéhyámárí kένα Asiu kegá sene pabeq pabeq sansa miraigeheéna mitaq kowe.

⁷ Sísaga sensabé, Antehyamáripépéq wání obenkíq máráhro úwara obenkíq márówe.

⁸ Obenkíq márówana Sísaga sensabé, Uwe táhutahuq wahnáh mewe móáwéro úwana wánínka náhniáq sera ano úkúwe.

⁹ Segá uwera mewera móáwúwana táhutahuq wahnáhnká mi será ano nawe tagéna áhtenúwe. Wání antéhyá obenkíq márótaq táhutahuq wahnáhnká íre tagariowara peh morá arambehri kegá tagariówe.

Táhutahuq wahnáhnká náhniáq sera ano nawe tagéna o menáhwé áhrabúwe.

¹⁰ Áhrabéna wensabé, Kiraboo kene sánsámé sene kaweq nahniáq sera ano ebeq nárigéhe. Nehra kegá siyahbankirahnaq íre tei será ano nárigéhe. Arega mina onserah íre miraóne. Arega áhnte tei será ano matawé anehe náiene úwe.

¹¹ Minawé Sísaga ebeqte ótáq sánsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq miraúwe. Wega ótaq sansá miraúwara míó kega tagéra áhtenuwe. Mitaq ite we kérahwána kegá wensabé aiq pútare atahwáne.

¹² Sísareq wenanoreq wenábáqmarinseq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Kápénéáma suwahpeq pokue táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-13; Máhka 11.15-17; Áríka 19.45-46)

13 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiuwe.

14 Kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wiráipéq kibekúwara sipisípiqkákáq káhoakáq kibokiakaq móneakáq paiqnanánu ke tútuue míówe.

15 Tútuue míówana Sísaga susa náhgáqtaté pawa kíráwe mi nahgáqtaté moke paiqmáro keakáq sene ménkámehnkánkakaq máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené móne paentáruena sene wéhuwehu tahbéwári pioruowe.

16 Pioruena pina paiqmáro keyabé, Minawari mewe móaráhro éna Nánibone nahtapeqté mátábúrápéq paiqnanáníyeho úwe.

17 Úwaq ite we kérahwána kegá minawarí tagéq Manikáne sehira iahreraq kowe. Mi sehiránká mahraréna,

Arene nahnsabe anotahtaq iwíáh iwíáhéna peh kawetaq kankeheéna págege sansá mirauge ire. *(Buk Song 69.9)*

Apahtárórácq mó pearaníe ú ehwehne.

18 Asiu kegá Sísansabé, Árahinsabé kaqsuahno? Arega kaqsuahnayabé ótaq sansá sokigi aio uwe.

19 Uwana Sísaga sensabé, Mah nah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruehrana ínega apahtárórácq mó pearaníe úwe.

20 Úwara Asiu kegá wensabé, Mah nah pe arámbéhríwé áhnte opéq 48 opéq arambehriue pearówe. Arega peh apahtáro wéhékáhmé árahue pearanibo uwe.

21 Sísaga íre nahnuransabé peh wene anonkansabé irarúwe.

²² Sísaga pukúwana oganúq atotaq ite we kérahwána kegá mi ehwéh iahreraq matiahwane. Iahreraq matiahwanayabé itega Manikáne sehirankakaq Sísaga teiu ehwéhnkákáqsábé aiq pútare aritahwáne.

Sísaga ómi kené iwíáh tagaríehre i ehwéhne.

²³ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísaga Sarúsarama suwahpeq míowe. Míotaq wega ótaq sansá miraúnsabe áhnte kegá wensabé aiq pútare atówe.

²⁴ Sísaga ómi mi kehináne sirupipeq tagario púana sensabé íre aiq pútare aritowe.

²⁵ Mó kegá Sísaga íre teawúwana peh wewega wehukene sirupipeq tagariowe.

3

Manikáne Awanka maqmaréhnsábé éhwéhne.

¹ Péhrasi aní wenáwíq Níkóríma anotah Asiu aní ména

² inokáhpeq Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are Maniká míéhrabeqte aní móne. Ai q tagaríóge. Arereq Manikánseq moráráq mía míaóya puah arega ótaq sansá miraóne úwe.

³ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Peh morá wenanoga maqmaréhnsábé íre awehraq kéhre. Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhi aní mónkakáq maqmarankéhe úwe.

⁴ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Árahiro? Anonusa aníné anowagá mónkakáq íre maqmarahráhire. Wenanoga árahue mónkakáq maqmarankéhbo úwe.

5 Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire.

6 Wehukeníká peh mó áwáhu wehukéní maqmarahráhire. Manikáne Awanka webataq o awá maqmarahráhire. Maqmarena inkéhe.

7 Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire teawúnsabé íre áhtenúno.

8 Sóiriqka pehipi sirah tagáhne. Sóiriq eheqte sirapómo? Eheq pokirapómo? Are íre tagari-ahne. Mina inserah Manikáne Awanka o awá maqmarena inkéhe úwe.

9 Úwana Níkorímaga Sísansabé, Minayabe árahiro

10 úwana Sísaga wensabé, Are Asiu ke síwáhnoróna aní móne. Minawé árahinsabé íre irahno?

11 Kawerue írátíahno. Íné író éhwéh iraréna íné tagonsabé teawúgah arega néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintahne.

12 Marakóipeqté teawú náneqmarí arega íre aiq pútare aintahnayabé Maniká míéhrobeqte éhwéh teawenah árahue aiq pútare aintaníbo?

13 Mó anínká Maniká míéhrobeq íre kíre. Peh morá wehukení úku anínká ínébataq mitaq mía míaéna marakóipeq tumíaraugé.

14 Mósísiga káhpahraté miraro wehe uworapeq awankátaq táhpahrena pankeqme pearonserah sega íné wehukení úku aní pankeragéhe.

15 Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe úwe.

Sísansabé aiq pútare atáh kéyábé éhwéhne.

16 Manikánka mah kehiná kéhínánsábé anotah arútábóiri puana webataq wenahni eqmarowe. Wenahninsábé aiq pútare atáh ké íre toráh agia peh oga mérapeq awaq mianehrawoe.

17 Wenahninká mah kehiná kéhíná ehweh aritankeheéna eqmaroo? Írakaumo. Mah kehiná kéhíná kaweraritankeheéna eqmarowe.

18 Manikánka wenahninsábé aiq pútare atáh ké íre ehweh arítéhre. Manikánka wenahninsábé íre aiq pútare atáh ké ehweh arítéhre. Webataq wenahninsábé íre aiq pútare atáh púana ehweh aritena anotah abíáhnsá arita aritaire.

19 Téhrehnka inserahni anínká marakóipeq tumíowe. Mahbeqté kégá ahbabáq aruqaruronsabé sunkíkírirabeqsabé suwahbéna téhrehabeqsabé íre suwahbówe. Minayabe ehweh arítéhre.

20 Ómi ahbabáq kega téhrehabeqsabé suwahriehnsabé mitaq íre séyéowe. Mó kegá sene ahbabáqmari tagehoéra téhrehabeq íre séyéowe.

21 Peh kaweqtaq mía mía kegá téhrehabeq séyéowe. Manikánka págege aritéhrara mirao arámbéhrí mó kegá tagagehéera téhrehabeq séyéowe.

Sóniga Sísá sína éhwéh pahsuo éhwéhne.

22 Sísareq ite we kérahwána kereqka Sarúsarama suwahpeq sueq Súría marákórápéq pokowane. Sísaga iteba mitaq ména mó ke wání meriuwe.

23 Sóniga Serima suwahpeq wahtotaq Inona arahno korabeq míowara áhnte waní ko púara mó kegá mitaq suwana Sóniga wání meriuwe.

24 Mi tanáhráq mó kegá Sóni íre karábúsiipéq móátówe.

25 Asiu anínseq Sóni kéro kereqka wání sosue sansánsábé ehwehéra Sóniba suwe.

26 Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, arereq Sorana aroipéq seberaebéq mitaq teiátóna anímé wega mahtaq ména wání merírara ómiga are auwera weba pokowe uwe.

27 Uwana Sóniga sensabé, Manikánka webataq itene arambehri tei teinire.

28 Manikánka ite meirena kaweritankeheéna peh morá ání omaq atowe. Inéwé íre mi aní úge teiátáu mino. Manikánka íné ebeq eqmaq núwátáire teiátáu mino.

29 Ibehinínká wenawehqpa pokinserah amahnága ómiga Sísaba poku pokuowe. O menáhwéné iyahnabo anínká mitaq ména wene ehweh irena wene arupipeq eyoyóinserah amahnága ómiga íné nuera weba pokonsabé nirupipeq eyoyóire.

30 We anotah aní úkínana íné pehgáriq aní úkono úwe.

31 Maniká míéhrabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. Marakóipeqté aní peh mahtaqté aní púana peh mahtaqté sánsánéna mahtaqté éhwéh tei teinire. Maniká míéhrabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire.

32 We anotah aní ména wega tagaríéh náneq írátíéh náneq ehwéh teíraq itega íre íráhwe.

33 Wene ehweh kawerue íráh kégá, Maniká aiq pútaq aní míre atáhwe.

³⁴ Manikánka eqmaro aninká Manikáne ehweh kawerue tei teinire. Manikáne Awanka weba mía míai puana peh kawerue tei teinire.

³⁵ Manikánka wenahninsábé arutaboirena moke auráq matiahno atéhre.

³⁶ Wenahninsábé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Wenahniné sánsánsábé suwahrieh ke oga mérapeq íre awaq miowana Manikánka anotah abíáhnsá arita aritaire úwe.

4

Sísareq Sámária marákórápéqté ínínseq ehwehnuya ehwéhne.

¹ Mó kegá Péhrasi keyábé, Peh táhmaro kegá Sóniba suwana wání meriátáire. Áhnte kegá Sísaba suwana wání meriátáire uwe.

² Írakaumo. Sísaga wání íre meriuwaq peh morá ite we kérahwána kegá meriewáne.

³ Sísaga mi ehwéh irotaq wereq itereq Súría marákórápéq sueq Kehrari marákórápéq mónkakáq kouwekowane.

⁴ Itega Sámária marákó kótaikoneheowane.

⁵ Sámária marákó kótaikowanaraq Sáika suwahpeq koneheowane. Koneheowanaraq Sékópaga wenahni Sósépa awu marákórápéq kowane.

⁶ Sékópaga ubuqmaro mataípéqté wání mitaq kowe. Kowana Sísaga íre wahto nogu púana tawa tawanéna wéhékáhnabubu mitaq tútuue míowe.

⁷⁻⁸ Ite Sísá kérahwána kegá Sáika suwahpeq tópah sahq kowanaraq Sámária íninká wání sabatáhq súwe. Sísaga wensabé, Wání nánio úwana

⁹ Sámária íninká wensabé, Íné Sámária íní múge. Are Asiu aní míahna puah aneqsabé wání nánio

eno úwe. Sámária kegá néu antéhyápíté Asiu kegá íre néunsabe kasenúwe.

¹⁰ Sísaga wensabé, Arega Manikánka aweráhi naneq íre tagariahne. Wání nánio teawú ání íre tagariahne. Arega tagariahnaraq tahirí oga mé waní nánio ékana nánwú irino úwe.

¹¹ Úwana mi inínká wensabé, Mi matáipéqté wání íre wahto mire. Are antehya íre matiahne. Oga mé wanímé eheqte uwe nániníbo?

¹² Iteinahbú Sékópaga mi matáipéqté wání iuwe. Sékópareh karíronáninseq wene ménkámehnkámarinseqka mitaq nowe. Arega ínénsabe, Íné oga mé waní aweráhu aní múge énayabé arewe Sékópa kiotaiqme míahna anípo úwe.

¹³ Úwana Sísaga wensabé, Mipéqté wání nehra ke mótaq mó tahbobóoneherawoe.

¹⁴ Návéna waní nehraq mó íre tahbobóinawire. Írakaumo. Návéna waní nehraq arupipeq oga mía mía aráhnó tahnsa tuerueinae úwe.

¹⁵ Úwana mi inínká peh mataipéqté wánínsabé wíre íwíáhéna wensabé, Mahtaq séyéyabe nuwahriehre. Mó tahbobóínehboq teniena waní nánio úwe.

¹⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arenawehq koweqme setao úwe.

¹⁷ Úwana, Íné íre nánuwehqqakaaq ání múge úwana Sísaga wensabé, Íné íre nánuwehqqakaaq ání múge tenienayabé aiq pútaróne.

¹⁸ Arega mó weh mewe mipinsuq mó weh mewe mipinsurue moberíáh wéh mewe sutona wino.

Amahnága kérahna wehwé íre arenawehrurá míre. Minayabe aiq pútaróne úwe.

¹⁹ Úwana mi inínká wensabé, Are moke íné éhweh írátíahna puah íné iwíáhume are Manikáne ehweh iraréna aní móne.

²⁰ Itene igaqnaréhga mah sawéhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúwe. Arenanahbúréhga iwíáhéra, Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataoro ewe. Manikánsabe ahbeq iwíáh iwíáh atanéhnkono úwe.

²¹ Úwana Sísaga wensabé, Aiq pútare ainto. Mókakewe íre peh mi sawéhrápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq wehukega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneherawoe.

²² Ite Sámária kegá iwíáh iwíáh atáh náneq íre írátíáhwe. Ite kaweraitahna aní Asiu aní púaq Asiu kegá iwíáh iwíáh aintáh aní tagaríáhwe.

²³ Mókakeakáq amahnágaákáq Manikáne Awanka págege arítéh kegá aiq pútaq sansánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atéhrataq sebataq Iteribonsabé kawerue iwíáh iwíáh atáhwe. Iteriboga mina tahnsa ké wensabé iwíáh iwíáh atáhnábé awahbehre.

²⁴ Maniká íre áúakaq anínéna peh Wenawanka mía míaire. Minayabe kawerue iwíáh iwíáh atagéhboq iteiuwanka Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq aiq pútaq sansánoro úwe.

²⁵ Úwana mi inínká wensabé, Íné írátíómé ite meirena kaweraitankeheéna Mésáía, Manikánka omaq ato anínká sinawire. We sínagake moke teinkéhe úwe.

²⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arega iraréna anímé íné úge úwe.

27 Úwaq ite Sísá kérahwána kegá kouwekowane. Sísareq mi inínseqka ehwehnuyansabé áhtenowane. Áhtenéq Sísansabé, Árahono? Aneqsabé ehwehnoyo íre iraria peh ehiya míahwane.

28 Mi inínká wene wání antehya mitaq marena wenawahpeq pokéna wenawahrahyabé,

29 Máhoro. Peh morá ání íné íre tagarai anínká moke ínéga mirau naneqmarí pahqnúéhre. We seragahro. We Manikánka omaq ato anípómo. Seragahro úwe.

30 Úwara sega sensuwahpeq suera Sísaba suwe.

31 Sámária kegá áhníbórá sutaq ite Sísá kérahwána kegá wensabé, Íwáhnoraníno, táhutahurúno ewanana

32 wega itensabé, Íné itega íre tagaríáh táhútáhúq kéhre úwe.

33 Úwaq iteite náhenéq, Mó anínká táhutahuq awirápómo ehmuníq éhmúníqtaq irarewane.

34 Sísaga itensabé, Íné eqmaq núwátái aniné arambehriwe néne táhutahuq mire. Mina mirain-auge.

35 Itaréitaré ío parabagínaraq onkiyonsá nera kéh tánáhráre iyeho. Amahnága tagaríáhro. Onkiyonsá áhnte nera kéhnsERAH Maniká Iteribo íre tagaríáh ké áhnte míahwe.

36 Onkiyonsá nera kéhrara mirauwíáhnsERAH oga mérapeq wehuke mórítáhro. Móríteq oga mía mía apéq meyagéhe. Manikáne ehweh teri terino kereq wehuke mórítáh kéreqne irupipeq eyoyóinkehboq mórítáhro.

37 Iteinahbúréhga mahraréra, Mó kegá ayu uq-matowara mó kegá onkiyonsá mirauwíáhwe uwe.

Mina unserah mó kegá Manikáne ehweh teri terinowara mó kegá wehuke meriqmera mórítáhwe. Segá mahraru ehwéh aiq pútaragire.

³⁸ Ínéreq mó kereqka Manikáne ehweh teri terinonaq ite wehuke meriqmeq Iteriboba mórítageheéna eqmaq íúwóge. Teri terinúnayabé ite áhnte meriqmeq mórítagehé úwe.

³⁹ Mi inínká, Moke mirau naneqmarí teníre únsabe áhnte Sáika suwahpeqte Sámária kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

⁴⁰ Aiq pútare atera Sísaba séra wensabé, Máho. Iteruwahpeq sewíahno uwana Sísaga téhtaréráq sensuwahpeq kowíowe.

⁴¹ Sísaga mitaq síwáhnorúnsabe áhnte mó kegá aiq pútare atówe.

⁴² Aiq pútare atera mi inínsabé, Íre peh morá arega teienayabé aiq pútare atone. Ite wene ehweh kawerue ironayabé wensabé aiq pútare atone. We aiq pútaq mah kehiná kéhíná meirena kaweraitéh ání míre atone uwe.

Sísaga anotah wahnáhné ahninkáwá kawerato ehwéhne.

⁴³ Sísaga mitaq téhtaréráq ména suena Kehrari marákórápéq pokúwe.

⁴⁴ Sísaga naho mahraréna, Manikáne ehweh irari aní mó ke suwahpeqte kegá iwíáh íwíáh atáhwe. Peh morá wenawahraha wensabé íre iwíáh íwíáh atáhwe úwe.

⁴⁵ Sísaga Kehrari marákórápéq pokútaq mibeqté kegá eyoyóue mehweh atówe. Segá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq notaq Sísaga mirau arámbéhrí

aiq tagaríówe. Menah miraú arambehri tagaríó púara eyoyóue mehweh atówe.

⁴⁶ Sísaga Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq wánítate náhníáq sera ano mirarorabeq mónkakáq pokúwe. Kápénéáma suwahpeqte wáhnáh wewawahpeq míowana wenahni anotah awáhréúwe.

⁴⁷ Mi wahnáh ánínká Sísaga Súría marákó suena Kehrari marákórápéq sire u ehwéh irena Sísaba pokue wensabé, Nénahni pukinaire. Arega nánuwahpeq segawerato éna pagu pagunúwe.

⁴⁸ Sísaga wensabé, Arega ótaq sansá tagéyabe awahbehre. Pehipi íre aiq pútare aintahne úwe.

⁴⁹ Úwana wega Sísansabé, Nénahni pukínehboq peheráh súno úwana

⁵⁰ Sísaga wensabé, Pokúno. Arenahni oga míanawire úwana mi wehgá Sísane ehwehnsabé aiq pútare atena pokúwe.

⁵¹ Ahbiah tahnsá wene nahtapeqsabé séwotaq wene arambehri kereq ahtapeq piehgiúwe. Segá wensabé, Arenahni kaweragirana oga míéhre teawúwe.

⁵² Teawúwana wega sensabé, Aneq tanáhráq kaweragirowa úwara segá wensabé, Inokáh tunsoreráitaq kaweraguraire uwe.

⁵³ Uwana abowágá iwíáhéna, Sísaga, Arenahni oga míanawire teníatái tanáhráq peh monseráh tánáhráre úwe. Minayabe moke mi karírónánínká Sísansabé aiq pútare atówe.

⁵⁴ Sísaga menah Súría marákó suena Kehrari marákórápéq séna anehe mi otáq sánsá Kéána suwahpeq miraúwe.

5

Sísaga káwehu ayehráq awahre aní kawerato ehwéhne.

¹ Mó tanáhráq Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq norabeq Sísaga koraganieéna pokúwe.

² Sarúsarama suwahpeq kurirapéqté ónsá áwíq Sipisípiq Onsáe. Onsarapéqté kégéu ah ayehrápéq wání káwehu kowe. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehme mi kawéhú áwíqmé Pétésárae. Mi kawéhú ayehrápéq moberíáh atataia náhmári kowe.

³ Mítaq áhnte awáhré ké íre sugia peh surahpeq míówe. Aigará soriqnahnu kereq aura pira kéreq ah íre nogoráhu kereq mitaq míówe.

⁴ [Maniká miéhrabeqte íopeqté ánínká mó tanáhráq mó tanáhrárue mi waní áwíq áwíorúwe. Áwíq áwíorútaq ebeq tu awáhré áníné anepeq wánínka tabagúwana wene awahre suansúá kaweragúwe. Minayabe áhnte awáhré kégá kaweraginkeheéra káwehu ahtaq sáhuríówe.]

⁵ Peh morá ánínká peh íregárita q opéq 38 opéq awahreúwe.

⁶ We surahpeq míowana tagéna we áhnte opéq awahreúmé Sísaga tagariowe. Tagarawéna wensabé, Awaho ani méyabe awiro úwe.

⁷ Úwana mi anínká Sísansabé, Wánínka aroroitaq mó anínká wánípipeq íre meniqlmena márúnintéhre. Íné tue tueutaq mó anínká ebeq tubaiqme tubaiqmeowe úwe.

⁸ Úwana Sísaga wensabé, Irigúno. Arene máhriq mewe pokúno úwana

9 we suansúá kaweragúwana kie irigue wene máhriq mewena pokúwe.

10 Minayabe Asiu kegá kawerato aninsábé, Iboramé ahrena ahrena wehekáh míre. Arene máhriq mewe nogíneho uwe.

11 Uwana wega sensabé, Íné kaweraintéh ánínká, Arene máhriq mewe pokúno teníre úwe.

12 Úwara sega wensabé, Arene máhriq mewe pokúno teawí ánímé inseboue kasenuwe.

13 Áhnte wehekéqká paitió púana Sísá íre ábóraq míowe. Íre ábóraq míonsabe kawerato anínká sensabé, Kaweraintéh ánímé íre tagaríoge úwe.

14 Anehetaq Sísá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábúrápéq ména kawerato aní tagéna wensabé, Amahnága awaho ani míahne. Mó awahreurona serahninehboq móme íre ahbabárúno úwe.

15 Kawerato anínká pokue Asiu ke tagéna sensabé, Íné kaweraintéh ánímé Sísae teriuwe.

16 Sísaga ahrena ahrena wehekáh mi aní kaweratomsabe Asiu kegá Sísá áwíoqnowe.

17 Áwíoqnowana Sísaga Asiu keyábé, Nániboga ahriahri arambehrii puana ínégakákq arambehriuge úwe.

18 Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriúnsabe Asiu kegá abiahnsanéra subiq suanéhe iwíáhuwe. Sísaga Manikánsabe, Nániboe atowe. Manikánsabe, Nániboe atomsabe Asiu kegá mahraréra, Wega, Ínéreq Manikánseq monseráh ánité úye irarime anotahtaq íre kawerire éra suboneheqmúne iwíáhuwe.

Sísaga ehweh ariteyabe éhwéhne.

19 Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wenahninká pehipi íre miraorahuge. Nánibone arambehri tagéna wega mirainserah íné wenahninká mirauge.

20 Nániboga íné wenahninsábé arutaboiraentina wene sánsá moke teni teninire. Wega mó kio-taiqme arámbéhríákáq sokigi aintankéhe. Minayabe itega áhtenigehe.

21 Nániboga puko ke iriwe oganúq sítéhnserah íné wenahninká iwíáhu ke oganúq sitahráhuge.

22 Nániboga mah kehiná kéhíná íre ehweh aritéhre. Ehweh arámbéhríwé moke íné wenahninsábé, Ehweh arito aintéhre.

23 Nánibo áwíq pankerera iwíáh íwíáhonserah íné wenahni níwíq ómiga pankerera iwíáh íwíáh aintageheéna ehweh arito aintéhre. Íné wenahninsábé suwahrieh kegá eqmaq núwéh ání Nánibonsabé íre iwíáh íwíáh atáhwe.

24 Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera íné eqmaq núwéh ánínsábé aiq pútare atáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Ínéga se íre ehweh aritaníe. Pukia ánímárí tahnsa méra oganúkue mía míaowe.

Sísaga wehuke sainsuahna ehwéhne.

25 Kawerue írátíáhro. Amahnágaákáq mókakeakáq pusa kegá íné Manikáne ahninkáwáné ehweh iragéhe. Irera oga mía míaigehe.

26 Nániboga oganúq itahráhinserah íné wenahninká moq oganúq itahráhuge. Nániboga oganúq sito aintéhre.

27 Nániboga ínénsabe, Are wehukení úkóna aní míahna puah ahbabáq keyabé ehweh arito aintéhre.

28-29 Mókake ómi pukia ké maisaráhrabeqte kégá néne ehweh iragéhe. Íréhrataq kie irigigehe. Kaweqtaq mía mía keyabé, Oga mérapeq pokoro aritaníe. Ahbabáq aruqaruro keyabé ehweh aritena, Iraipéq pokoro aritaníe. Ínéga iraru ehwéhnsábé íre áhtenoro úwe.

30 Sísaga mó mahraréna, Ínébataq íre mirarahuge. Íre peh morá ínénéne iwíáhe. Íné eqmaq núwéh ániné iwíáh írátíó púana kawerue wahnahnarítóge.

31 Néne sánsánsábé ínébataq teiútáq tahirímé íre aiq pútare aintáhro teiú irino. *(Lo 19.15)*

32 Néne arambehriyabé Nániboga teíre. Néne sánsánsábé irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Mina aiq írátíóge.

33 Itega wehuke Sóniba eqmaq sutowana wega aiq pútaq ehwéh iraréna néne sánsánsábé teriátáire.

34 Íre peh wehukene ehweh írátíóge. Ite oga mía míaiageheéna mah ehwéh teiúge.

35 Ah tagageheéna áráhmuga téhrehnserah itega íné tagariageheéna Sóniga kaweq ehwéh teiátáire. Mi tanáhráq wene ehwehnka itene irupipeq eyoyó aitáráire.

36 Nániboga miraúno i arámbéhrí mira aruqaruruge. Minayabe Nániboga eqmaq núwéhraq tagaríáhwe. Néne arambehriga Sóniga teí éhwéh kiotaikire.

37 Íné eqmaq núwéh ání Nániboga néne sánsánsábé aiq teiátáire. Wene ehweh ite íre írátíáhwe. Wene auranabiahtapeq íre tagaríáhwe.

38 Itega íné eqmaq núwéh ánínsábé íre aiq pútare aintáh púana wene ehweh itene irupipeq íre kagaire.

39 Ite oga mérapeq awaq mianeheéq Manikáne sehira sáhsahwe taga tagowe. Mi sehiránká íné éhweh aiq teíre.

40 Aiq teíraq itega ínéba íre séyéonsabé árahue oga mérapeq awaq mianéhbo?

41 Íné anotah niwíq wehukebate íre meanieéna iraruge.

42 Itega Manikánsabe íre irutaboiratáhwe. Minawé aiq tagaríóge.

43 Nániboga íné eqmaq núwéh rana sugaqme ite íre mehweh aintáhwe. Mó aní peh wenáwíqtaq si aní mehweh atáhwe.

44 Mó kegá itensabé iwíáh iwíáh aitáhnábé iuwahbehre. Manikánka kaweróne aitahnayabé íre arutaboiro puaq árahue ínénsabe aiq pútare aintanéhbo?

45 Ínéga Maniká míéh rabeq ite ehweh aitanáe iwíáhiyeho. Mósísiga ite séhréh aitankéhe iwíáhiyeho. Írakaumo. Wene ehwehnka ehweh aitankéhe.

46 Mósísiga néne sánsánsábé sehiranue teiuwe. Minayabe itega wensabé aiq pútare atáhtáq tahirímé ínénsabe aiq pútare aintáh irino.

47 Mósísiga teiu sehiránsábé íre aiq pútare atáhnábé ínéga teíú éhwéh árahue aiq pútare aintanéhbo úwe.

6

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboué ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Áríka 9.10-17)

¹ Mó tanáhráq Sísaga Kehrari kawéhútáq sípi kékewena kure seberaebéq pokúwe. Kehrari kawéhúme mó awíq Táíbería kawéhúne.

² Mitaq Sísaga awahre ke kawerarito púara áhnte kegá tagéra ótaq sansáne éra we kérowe.

³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sáwéhrapeq kire mi sawéhráq tútuue míahwane.

⁴ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq táhutahuq né tanáhráq wahtonúwe.

⁵ Áhnte kegá Sísaba kíúwana tagéna Sísaga Pírípinsabé, Sira kegá tópah nehriansabé árahue paiqmaranéhnkono úwe.

⁶ Sísaga miraína arámpéhri aiq iwíáhéna peh Pírípinsabé áhwárawe tagéna wensabé, Árahue paiqmaranéhnkono éna kasenúwe.

⁷ Pírípiga wensabé, Áhnte monératé 200 Kína tópah paiqme pehgáritarue sararáhna íre awehraq kanawire úwe.

⁸ Sísá kéro aní áwíq Ehntaru, Pítane ábákawagá Sísansabé,

⁹ Mahtaqté ánimái we moberíah páretíákák téhtaré páhnikákák matiéhre. Áhnte ke míah púana mina abehq náneq tahnsáne úwe.

¹⁰ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Tútuoro teriéro úwe. Mitaq áhnte ahpépáhq kotáq tútuue míówe. Se peh íregárita q wehuké 5 táhúséni (5,000) wehuké míówe.

¹¹ Sísaga mi paretí mewena Manikánsabe, Kaweróne atena keqme tútuue míó ke náriuwe. Páreti

náriunserahnue pahnkákáq moq náriuwe. Sega táhutahuqsabé suwahbónserahnue náriuwe.

¹² Ómiga siyahbankirowana Sísaga ite we kérahwána keyábé, Arahq súéhboq morábí sáharáhro úwe.

¹³ Úwaq itega moberíáh párétí arahqmé airápété téhtaré páhsikétí úsawe obenkíq marahwáne.

¹⁴ Míó kega mi otáq sánsá tagéra mahraréra, Marakóipeq tuména Manikánka naho néne ehweh irarána aní eqmaraníe ú anímé Sísá wire uwe.

¹⁵ Sísaga iwíáhéna, Sega íné táhtorera ínénsabe, Amahnága itene anotah wahnáh aní míahno ainteho éna taqnobague webataq sáwéhrapeq pokúwe.

*Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Máhka 6.45-52)*

¹⁶ Íó tupekútaq ite Sísá kérahwána kegá káwehu wání áhkórapeq tunse

¹⁷ sípi kéweweq kure seberaebéq Kápénéáma suwahpeq koneheowane. Penorabeq Sísaga iteba íre súwe.

¹⁸ Anotah soirírúnka nonaburóróúwe.

¹⁹ Sípiipéq kéq awanká karatáté wání subame kure peh ákáhtaq wahtó kowanana Sísaga iteba wání abobóráhtaba súwaq tagéq áhreowane.

²⁰ Áhreowanana Sísaga itensabé, Íné úge. Íre áhreoro úwe.

²¹ Itene irupipeq eyoyóeq wensabé, Máho ewanana Sísaga sípiipéq kiasague kirútuue míowe. Kirútuue míotaq ite pokonehe owanarabeq sípiipéq apubúue kowane.

Sísansabé anebahru ehwéhne.

²² Ahbiah tahnsá seberaebéqté kégá iwíáhéra, Inokáh peh morá sípí karáirana Sísa mipéq íre poku-raire. We kéro kega sebataq mewera pokurowe uwe.

²³ Táíbería marákórápéqté sípíwári kéwewera suwe. Tópah norabeq Sísa Manikánsabe kaweróne atorabeq mi sipíwári wahtotaq kéwewera suwe.

²⁴ Suwara míó kega Sísansabé anebahréra wereq ite we kérahwana kereq íre míahwanayabé sega Sísa koraganeheéra mi sipíwári kéwewera Kápénééma suwahpeq pokuwe.

Oga mía mía tahutáhúqsábé éhwéhne.

²⁵ Segá seberaebéq Sísa tagéra wensabé, Íwáhnoraníno, arahtaq seno uwe.

²⁶ Uwana Sísa sensabé, Kawerue írátíáhro. Ótaq sansánuraunsabé íre sewe. Peh tópah náíátáugana iyahbankítáinsabé sewe.

²⁷ Karekorahi tahutáhúqsábé íre arambehrioro. Peh oga mía mía tahutáhúqsábé arambehrioro. Mi tahutáhúqmé íné wehukení úku anínká náíníe. Maniká Nániboga omaq intena kaweróne aintéhre úwara

²⁸ sega wensabé, Manikáne arambehriwe aneq miraonehnikono uwe.

²⁹ Uwana Sísa sensabé, Nániboga íné eqmaq núwéh ánínsabé aiq pútare aintáhmé minawé Manikáne arambehri wire úwe.

³⁰ Úwara sega wensabé, Itega arensabé aiq pútare atanéhboq aneq otáq sánsá mirainibo?

³¹ Manikáne ehwehnka mahraréna, Segá nageheéna wega íópeqté tópah náriuwe ire.

(Kisim Bek 16.4)

Mina únserah iteinahbúréhga uworapeq pehipi ko topáh nowe. Minayabe arega aneq otáq sánsá mirainibo uwe.

³² Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Mósísiga íópeqté tópáh íre náriuwe. Nániboga aiq pútaq íópeqté tópáh náíre.

³³ Manikáne tópáh, íópeqté tópáh márunáíúnká mah kehiná kéhíná oga míahrahowe úwe.

³⁴ Úwara sega wensabé, Mi topáh náí náínúno uwe.

³⁵ Uwana Sísaga sensabé, Íné oga mía mía topáh múge. Ínéba sira kewé mó íre sirupibi-inawire. Ínénsabe aiq pútare aintáh kéwé mó íre tahbobóoneherawoe.

³⁶ Itega íné tagéq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe teiewóge.

³⁷ Nániboga nánina kegá ómi ínéba sighe. Ínéba sira kewé íre kaqsuaníe.

³⁸ Íre ínénéne iwíáh peh íné eqmaq núwéh áníné awahbeh árámbéhri mirainieéna íópeqté tumióge.

³⁹ Íné eqmaq núwéh ánínká teniena, Návéna ke taqnobagiyehboq kawerue wahnahnatawéwahnó. Anehe tanahráqmé návéna ke iriwe oganúq sito íre.

⁴⁰ Nániboga teniena, Are nénahni tagéra aiq pútare atáh kéwé oga mérapeq awaq miagéhe íre. Tenínsábé mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanauge úwe.

⁴¹ Sísaga, Íné íópeqté tumió tópáh múge únsabe Asiu kegá sibiahnsa atera seye ehmuníq éhmúníruwe.

42 Ehmuniq éhmúníréra, Ehweh teí ání wenáwíq Sísá wire. We Sósépane ahninkáwá wíre. We-nanoibo tagariona akéq móye. Amahnága wega, Íné íópeqté tumióge irarime árahinsabébo uwe.

43 Uwana Sísaga sensabé, Iteite abiahnsanue ehmuniq éhmúníriyeho.

44 Wehukega pehipi ínéba íre sighe. Peh Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká sabiri kegá ínéba sighe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanie.

45 Manikáne ehweh iraru kene sehiranka mahraréna,

Manikánka ómi síwáhnorinkehe ire. *(Aisaia 54.13)* Nániboga síwáhnori ehwéh íráh kegá ómi ínéba sewe.

46 Mah kehiná kéhínánká Nánibo íre tagahwe. Íné, Maniká míéhrobeqte ánínká ínébataq Nánibo tagaraugé.

47 Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

48 Íné oga mía mía topáh múge.

49 Pehipi ko topáhmé iteinahbúréhga uworapeq méra naruera íre oga mía pehipi pukuwe.

50 Íópeqté tópáh tumiónsábé nehra kegá íre pukigehe.

51 Íné íópeqté oga mía mía topáh múge. Íné nehra kegá oga mía míaiagehe. Mah kehiná kéhíná oga mía míaiagehéna íné pukinie. Minayabe náiéna topáhmé néne niwaq mire úwe.

Sísaga wene korahqkakáq awaqkakaqsábé irarú ehwehne.

52 Asiu kegá seyensabé ehwehéra, Mah aniné awaqme árahue náinkéhbo uwana

53 Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wehukení úku aníné korahqkákáq niwaqkákáq peh áwé tagah kegá oga mérapeq íre awaq míáhwe.

54 Néne korahqkákáq niwaqkákáq nah kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe.

55 Oga mía mía tahutáhúqmé néne korahqkákáq niwaqkákáq míre.

56 Néne korahqkákáq niwaqkákáq nah kegá ínéba mía míaowe. Ínéga seba mía míauge.

57 Íné eqmaq núwéh ání, Nánibo oga mía míai puana íné moq oga mía míauge. Íné oga mía míaunderah íné nehra kegá oga mía míaiugehe.

58 Íné íopeqté tú tópáh íre iteinahbúréhga no naneq tahnsáne. Segá pehipi ko topáh naruera íre oga mía míaowe. Íopeqté tú tópáh nehra kegá oga mía míaiugehe úwe.

59 Sísaga mi ehwéh Kápénéáma suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

Sísawe oganúq itahráhi ehwéhnkákáq áníne.

60 Áhnte we kéro kega mi ehwéh irera seye náhenéra, Minawé anotah pagégé éhwéh míre. Inseréhga iragéhbo uwe. Inseréhga iragéhbo éra ehmuníq éhmúníruwana

61 Sísaga wene arupipeq sene ehweh irena sensabé, Amahnága teiú éhwéhnshábé iuwahriehro?

62 Íné wehukení úku anínká túrabeq mó kionaq tagéq aneq iwíáhonehbo?

63 Manikáne Awanka oganúq ítéhre. Peh wehukega íre miraorahowe. Teiú éhwéhnshábé Manikáne Awanka oganúq ítéhre.

⁶⁴ Ite mó kegá aiq pútare aintáhwaqme mó kegá íre aiq pútare aintáhwe úwe.

Sísaga wene arupipeq wensabé íre aiq pútare átó kereq wene naruo koweriranaú anínseq tagario púana mi ehwéh irarúwe.

⁶⁵ Sísaga sensabé, Minayabe mah ehwéh teiewómé wehukega pehipi ínéba íre sighe. Peh Nániboga sabiri kegá ínéba sighe úwe.

⁶⁶ Úwara áhnte we kéro kega Sísaga auwera mó íre kéroúwe.

⁶⁷ Sísaga ite airápété téhranité kérahwána keyábé, Ite moq nuweq pokonehbo úwe.

⁶⁸ Úwana Sáímóni Pítaga wensabé, Itene Wah-nahno, inseba pokonehkonono? Arene ehwehka oganúq itahráhire.

⁶⁹ Are Maniká miéhrabeqte kaweqtaq mía míaóna aní móne. Aiq tagarione. Minayabe aiq pútare atone úwe.

⁷⁰ Úwana Sísaga itensabé, Ite airápété téhranité omaq itaráuge. Ite miáhrabeqte ání owainawane anine úwe.

⁷¹ We Sáímóni Ísíkáriótine ahninkáwá Súrásansabé irarúwe. We airápété téhranité míorabeqte áninká Sísane naruo weba koweriranaúwe.

7

Sísaga mó ke táhutahururabeq koragó ehwehne.

¹ Asiu kegá Sísaga subíyehoéna wega Súría marákórápéq íre kuría peh Kehrari marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue ah noguwe.

² Asiu kegá saqmaq saqmaq nahmarí pearera táhutahuru tanáhráq áhníbóránúwe.

³ Wenábáqmarinká Sísansabé, Ómi are kéréh kégá arene arambehri taganehboq mahtaq sue Súría marákórápéq pokúno.

⁴ Arega anotah aní míankehboq kopípéq arambehriinehboq ábóraq arambehriúno. Arega ótaq sansá mirainaraq mah kehiná kéhíná kosokigiúno uwe.

⁵ Wenábáqmarinká Sísansabé íre aiq pútare ató púara mi ehwéh iraruwe.

⁶ Sísaga sensabé, Amahnága íné anotah aní mío tánáhráq íre suriéhre. Ahriahriwe itene tanáhráre.

⁷ Ahbabáq kehinánká itensabé suwahbehre. Sene ahbabáqsabe teriu púana ínénsabe suwahriehre.

⁸ Iteite táhutahurabeq pokurero. Íné anotah aní mé tanáhráq íre suriéh púana táhutahurabeq amahnága íre pokinie

⁹ éna Kehrari marákóráq peh mitaq míowe.

¹⁰ Táhutahururabeq wenábáqmarinká kuwana Sísaga epéráhpérue mitaq suena Sarúsarama suwahpeq táhutahururabeq pokúwe.

¹¹ Sísansabé anebahréra Asiu kegá táhutahururabeq mó keba mó kebanue kasenéra, Sísá ehéq míehro éra kasenuwe.

¹² Mío kega Sísane sánsánsabé ehmunig éhmúniréra mó kegá, We kaweq aní míre uwara mó kegá, Írakaumo. We péhe aní míre uwe.

¹³ Se Asiu kené wahnahmarínsabé áhreu puara Sísá ehweh íre pahsúówe.

¹⁴ Táhutahuru tanáhráq ákáhtaq parabagútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna síwáhnorúwe.

15 Síwáhnorúwara Asiu kegá áhtenára mahraréra, Íre sigarue tagariéh ání míre. Árahue ahtebia ání úkurairo uwe.

16 Uwana Sísaga sensabé, Ínéga íwáhnoru ehwéhmé íre ínébataq néne iwíáhe. Mina íné eqmaq núwéh ániné iwíáh wíre.

17 Ínéga íwáhnoru ehwéhmé Manikáne iwíáhbópoq peh ínébataq néne iwíáhbópoq teiúge iwíáho? Manikáne arambehriyabé arutaboirána mirainauge iwíáhi anínká néne ehwehme íre peh ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh wíre ue tagariankehe.

18 Wewene ehweh síwáhnori anínká wewensabé iwíáh iwíáhíre. Eqmaq núwéh ánínsabé iwíáh iwíáh atónsábé íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge.

19 Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga naho teiu mino. Mi ehwéh ite íre íráhwe. Amahnága íné nubiq sueyabe ite aneqsabé iuwahbehro úwe.

20 Úwara míó kega wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéh púah wega inserahni iwíáhóne. Are subiq suaneheme inseréhga irareo uwe.

21 Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáhtáq íné peh morá ótaq sansánunsabé ite iwíáh kikirowe.

22 Mósísiga naho káriq anímáigáúné síú amurúrué sansa teiuwe. Íre Mósísiga peh iteinahbúréhga mi sansá áhwárarówe. Ite ahrena ahrena wehekáh mi sansámé mira aruqaruowe.

23 Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhneho éq itega mi sansá ahrena ahrena wehekáhnkákáq mira aruqaruowe. Mira aruqaruome

ínéga ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratáráunsabé árahinsabé abiahnsa aintaho.

²⁴ Apubúue tagéq íre kaweq iwíáhéq ehweh aintaho. Peh tábúsoqme iwíáhue tagéq irarero úwe.

Sísa inseboue kabaru ehwéhne.

²⁵ Táhmaro Sarúsarama suwahpeqte kégá kasenéra, Sega subiq suaneherao anímé mah anípo?

²⁶ Wega mahtaq ábóraq síwáhnorirara wahnah kegá peh túbáh agowe. Túbáh agonsabé mah anímé wehuke merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq ato aní míre iwíáhowapómo.

²⁷ Mi aní wenawahpeq aiq tagarione. Manikánka omaq ato anínká sínaraq wenawahpeq ómiga íre tagariagehe uwe.

²⁸ Uwana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh tápéqté mátábúrápéq Sísga síwáhnorena anotahtaq mahraréna, Itega íné tagarione éq nánuwahpeq tagaríáhwe. Íné tutaume íre ínébataq néne iwíáhga tutaugé. Íné eqmaq núwéh aní we aiq pútaq aní míéhraq itega we íre tagaríáhwe.

²⁹ We míéhrobeqte tutaugana wega íné eqmaq núwéh púana ínéga we aiq tagaríóge úwe.

³⁰ Uwara sega wene ehweh irera iwíáhéra, We táhtoranéhe uwe. Sísa pukú tanahráq íre surio púara sega peh áwé tagowe.

³¹ Áhnte míó kega, Sísansabé aiq pútare atówe atera mahraréra, Sísga áhnte otáq sánsá mirai puana Manikánka omaq ato anínká sínaraq wega miraína sansánká Sísga miraurai otáq sánsá kiotaikinabo uwe.

Sísa táhtoranehéera páríswarí eqmaq súo ehwehne.

³² Soruparíó kega Sísane arambehriyabé ehmuníq éhmúníruwara Péhrasi kegá írówe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Sísá táhtoraneheéra sene párisiwarí eqmaq súówe.

³³ Sísaga mahraréna, Iteba wahto tanahráq ména anehe íné eqmaq núwéh ánípá pokinie.

³⁴ Itega íné ninebahrirataqmé íre taganeheqmqóe. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe úwe.

³⁵ Úwara Asiu kegá seye mahraréra, We eheq pokinabo? Ite anebahréq we íre tagahrahúnarabeq eheqpo? Mó nahnsó suwahpeqte Asiu kébá pokinabo? Káríki ehwéhno ke suwahpeq pokue síwáhnorinabo?

³⁶ Ite íné ninebahrirataqmé íre taganeheqmqóe ire. Wegá irarime íre iahtebóna ehwéhne. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe ire. Wegá irarime íre iahtebóna ehwéhne. Mi ehwéhmé aneq ehwéhpómo uwe.

Oga mía mía aráhnónsábé éhwéhne.

³⁷ Mi tahutáhúré tanáhráq anehete wehekáh tánáhráq anotah tanáhráre. Mi wehekáh Sísaga iriwe ména anotahtaq mahraréna, Ite tahbobóinaraq ínéba sure sewe nahro.

³⁸ Ínénsabe aiq pútare aintáh kéné sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire. Manikáne ehwehnka irarinserah sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire úwe.

³⁹ Mah ehwéhnúmé Sísaga Manikáne Awansabé irarúwe. Sísaga Maniká míorabeq íre kirio púana Manikáne Awa íre eqmarowe. Sísaga iwíáhéna,

Nániboba pokonaraq ínénsabe aiq pútare aintáh kébá Manikáne Awa kieqmaranie íwíáhúwe.

Sísansabé íre peh morá íwíáhunsabé éhwéhne.

⁴⁰ Míó kega wene ehweh irera táhmaroga mahraréra, Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú anímé we wire uwe.

⁴¹ Mó kegá mahraréra, Manikánka ite meirena kaweritankeheéna peh morá ání omaq atowe. We mi aní míre uwara mó táhmaroga mahraréra, Manikánka omaq ato aní íre Kehrari marákórápéqté ání míre.

⁴² Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka omaq ato anímé Tébiti kahnáh ání míre. We Tébitine marakórapeqté Pétáriéma suwahpeqte ání míre ire. *(Buk Song 132.11; Maika 5.2)*

Manikáne sehiranka aiq mahrari mino uwe.

⁴³ Sísansabé mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

⁴⁴ Táhmaro kegá táhtoranéhe íwíáhéra íre táhtosa pehragowe.

Wahnah kereqka íre aiq pútare atáh éhwéhne.

⁴⁵ Eqmaq súó parísíwárínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqpa kouwekuwe. Kouwekuwara sega sensabé, Aneqsabé Sísa íre meqmeq seo uwe.

⁴⁶ Uwara parísíwarínká sensabé, Wegá irari éhwéhnká moke mó kené ehweh kiotaikire uwe.

⁴⁷ Uwara Péhrasi kegá parísíwarínsabé, Itega moq wene péhe éhwéhnsabé aiq pútare ataho?

⁴⁸ Wahnah kereq ite Péhrasi kereqka wensabé íre aiq pútare atona wino.

49 Manikáne sansá íre írátíáh kégá sebataq Sísansabé aiq pútare atáhwe. Mi ke iraipéq pokoneherao ke wóe uwe.

50 Níkóríma, menah tanahráq Sísaba sú aninká we Péhrasi anínéna wenawahrah Péhrasi keyábé mahraréna,

51 Manikánka sehgióro ú ehwehncá aneiro? Wehukení pehipi ehweh ato iro? Írakaumo. Ebe-qme wehukeníné ehweh ireq wene arambehri tagariáhro. We ahbabárinaraq anehemé ehweh ato ire úwe.

52 Úwara sega wensabé, Are moq Kehrari marákórápéqté ánípo? Manikáne ehweh púkuipéq kabarue tagáhno. Manikáne ehweh irare kegá Kehrari marákórápéqté íre séyéowe

53 [éra sene nahtapeq abae aguwe.

8

Ahbabáq ini Sísaba meqme ku ehwéhne.

1 Sísaga Óríwi sawéhrápéq pokúwe.

2 Ahbiahipeq Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq kibekúwe. Kibekúwara ómi mío kega weba suwana wega tútuue ména síwáhnorúwe.

3 Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka ahbabáq ini sabiruera meqmera wehekeq akáhpi móátówe.

4 Móátéra Sísansabé, Íwáhnoraníno, mah iní mó wehgá abariiraq tagéq táhtoqme meqme sune.

5 Mósísiga sehgióro ú ehwehncá mina tahnsa ahbabáq ininsó ebahtaté tuparuqme subiq súáhro ire. Arewe aneq iwíáhono uwe.

⁶ Sísaga íre tábúsoqme irarinarraqmé wensabé ehweh ataneheéra áhwárawe tagéra kasenuwe.

Kasenuwana Sísaga taebewe ayahnkaratáté obe marákóraq sehiranúwe.

⁷ Segá mó kasenaq mó kasenaruwana Sísaga iriwe ména sensabé, Íre ahbabári anínká ebeqte ébáh mewe tuparuankéhe

⁸ éna mó taebewe ayahnkaratáté marakóraq sehiranúwe.

⁹ Mitaq míó kega wene ehweh irera abowah weh ebeq mótaq mótarue pokuwe. Ómiga Sísá auwera pokuwana Sísaga tútuue míorabeq peh morá mi inínká iriwe míowe.

¹⁰ Sísaga iriwe ména mi inínsábé, Are meqmera se ke eheq míaho? Segá íre ehweh ataho úwana,

¹¹ Írakaumo úwe. Írakaumo úwana Sísaga wensabé, Ínéga moq íre ehweh ataníe. Pokéwahno. Mó ahbabárinehboq kaweqtaq míahno úwe.]

Sísá téhrehnka inserahni anínsábé éhwéhne.

¹² Sísaga sensabé mó mahraréna, Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge. Íné séníréh anínká íre sunkíkírabeq nogena peh kaweqtapéq téhrehrabeq noginkéhe úwe.

¹³ Úwara Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Arerensabé iraréne. Arene ehweh íre aiq pútaq ehwéhne uwana

¹⁴ Sísaga sensabé, Néne sánsánsábé irarume aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaaurabeqkákáq iné pokinieurbabeqkákáq tagaríó púana aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaaurabeqkákáq iné pokinieurbabeqkákáq íre tagaríáhwe.

15 Wehukenínká iwiáhinserah íwiáhéq ehweh aintáhwe. Ínéga amahnága moke wehukeyabé íre ehweh aitóge.

16 Ínéga ehweh aitáhnaraq tábúsoqme ehwéh aitaníe. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míai puana íné íre ahababáq iwiáhorahéna peh tábúsoqme ehweh aitaníe.

17 Itega, Manikáne ehweh sehgiune eme mi ehwéhniká mahraréna, Téhranítégá morá éhwéhnoyana sene ehweh aiq pútaq ehwéhne ire.

18 Néne sánsánsábé teiúgana Nánibo, íné eqmaq núwéh ánínká moq néne sánsánsábé teíre úwe.

19 Úwara sega wensabé, Arenabo eheq míehro uwana Sísaga sensabé, Ínéreq Nániboreq íre tagaríáhwe. Íné tagaríáhtáq tahirímé Nánibonkakáq tagaríáh irino úwe.

20 Mi ehwéh Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq sene móne maqmaru paqnáh wahtotaq Sísaga síwáhnorúwe. Íre we puké tanahráq púara mó kegá we íre táhtoqmera móátówe.

Sísaga, Íné pokinieurabeq ite íre kioráhowe ú ehwehne.

21 Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Íné pokinie. Itega íné ninebahréq itene ahababáqkakaq pukoneheq móe. Íné pokinieurabeq itega íre kioráhowe úwe.

22 Úwara Asiu kegá seye náhenéra, Íné pokinieurabeq itega íre kioráhowe ire. Árahinsabé mi ehwéh irariro? Wewega wewe subiqmena pukinabirapómo uwe.

23 Uwana Sísaga sensabé, Ite mahtaqté ké wóe. Íné íopeqté ání múge. Ite mah marákóipéqté ké wóe. Íné íre mah marákóipéqté ání múge.

24 Itene ahbabáqkakaq pukoneheqmóe teiúge. Ínénsabe áwahe aní míreue íre aiq pútare aintéhataq itene ahbabáqkakaq pukoneheqmóe úwe.

25 Úwara sega wensabé, Are insebo uwe. Are insebo uwana Sísaga sensabé, Íné tei teinu aní múge.

26 Itega miraonsabé áhnte ehwéh kéhre. Áhnte ehwéh aitahráhuge. Íné eqmaq núwéh aní aiq pútaq aní mía míai puana mah kehiná kéhína wega teni tenini ehwéh teiúge úwe.

27 Sísaga Maniká Wenabonsabé teriuwara mío ke íre írówe.

28 Sísaga sensabé, Itega íné wehukení úku aní awankátaq táhpawe pankeréhataq íné wenahni míre éq ahtebagehe. Íre ínénéga iwíáhéna iraruge. Peh Nániboga teninsábé teiúge. Minaakaq ahtebagehe.

29 Íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míaire. Ínéga we awahbeh arámbéhrí kawerue mira aruqarurunsabé wega íre nuwena pokire úwe.

30 Mi ehwéh irarúnsabe áhnte mío kega wensabé aiq pútare atówe.

Aiq pútaq ehwéhnká soraq iuwankéhe i ehwéhne.

31 Wene ehwehnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atówana Sísaga sensabé, Itega néne ehweh págegeue ambubu atíéhataqmé peh mi tanáhráq aiq pútaq íné séniráh ké míagehe.

32 Íné séníréhrataq aiq pútaq ehwéh ahtebehrana mi ehwéhká soraq iuwankéhe úwe.

33 Úwara sega wensabé, Ite Ébáráhma kahnáh miónara mó kegá náhgáqtate íre iyarówe. Minayabe ite soraq iuwankéhe irarenawe árahinsabé irareno uwe.

34 Úwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ahbabáq aruqaruro ke sene ahbabáqka iyaréhre.

35 Ahbabáqka iyaréh kéga Nánibone nahtapeq íre míahrahowe. Írakaumo. Peh morá wene animárínká mía míaoowe.

36 Íné Manikáne ahninkáwágá pugeq iuwáhnaraq ahbabáqka mó íre iyarahráhire.

37 Íné tagaríomé ite Ébáráhma kahnáh míáhwe. We kahnáh méq itene irupipeq néne ehwehnka íre kagai puaq itega íné nubonehe íwíáhowe.

38 Nániboga íné sokigi anínsabé teiúge. Itewe iteriboga íwáhnori sansá mira aruqarurowe úwe.

Owainawane sánsánsabé éhwéhne.

39 Péhrasi kegá Sísansabé, Ébáráhma iteribo wire uwe. Uwana Sísaga sensabé, Ite Ébáráhmane animarí míáhtáq tahirí wene sánsá mirao irino.

40 Aiq pútaq ehwéh Nániboga teni tenini ehwéh teiúgaq itega íné nubonehe íwíáhowe. Itega mira onserah Ébáráhmaga íre miraúwe.

41 Iteriboga mira aruqarurinserah miraowe úwara sega wensabé, Iteinoréh ahbabáq ininsó míáhwe íwíáhono? Iteribo íre áhnte, peh morá Manikáne uwana

42 Sísaga sensabé, Maniká Iteribo iraq tahirímé ínénsabe irutaboiraintáh irino. Maniká

míehrabeqte tumióge. Íre néne iwíáhga tumióge. Manikánka eqmaq núwátáirana tumióge.

⁴³ Néne ehweh árahinsabé íre iraho? Itega néne ehweh iuwahrieh puag íre íráhwe.

⁴⁴ Ite owainawane animárí móe. Owainawanka ahababáq sansansabé awahbehnserah itega wene sánsá miraéyabe iuwahbehre. Áwahewé we mó ke subiq suo ani míowe. We íre aiq pútari aní míéh púana péhe éhwéh tei teinire. Wegá péhe aní ména péhe sánsá áhwáró púana péhe éhwéh tei teinire. Wene sánsáne.

⁴⁵ Íné aiq pútaq ehwéh teiúnsabé itewe íre aiq pútare aintáhwe.

⁴⁶ Íné ahababáq ani míre irarénawe insega irariro? Íné aiq pútaq ehwéh teiúmé aneqsabé íre aiq pútare aintaho?

⁴⁷ Manikáne animárinká wene ehweh íráhwe. Ite íre wene animárí míáh púaq wene ehweh íre íráhwe úwe.

Sísaga, Ébárahma íre míotaq míáhwa aní múge ú ehwehne.

⁴⁸ Asiu kegá wensabé, Are Sámária marákórápéqté aní míahnana owainawanka arene arupipeq míéhre. Aiq pútaq ehwéh irarúne uwana

⁴⁹ Sísaga sensabé, Nirupipeq owainawa íre míéhre. Nánibonsabé iwíáh íwíáhugaq itega ínénsabe íre kaweq ehwéh aintáhwe.

⁵⁰ Anotah aní míómé íre ínénéne iwíáhe. Nánibo mah kehíná kehíná saraqmarahna aninká wewega anotah aní míahno aintéhre.

⁵¹ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe úwe.

52 Úwara Asiu kegá wensabé, Owainawanka arene arupipeq miéhraq amahnága aiq tagarione. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe eno? Ébárahmareq Manikáne ehweh íraru kereq ómi puku mino.

53 Ébárahma iteribo pukúnsabe arega, Íné Ébárahma kiotaigme aní mióge íwiáhono? Are íwiáhnawe inseúge íwiáhono uwe.

54 Uwana Sísaga sensabé, Ínéga ínénénsabe íwiáh íwiáhutaq tahirímé mina abehq náneq úki irino. Nániboga ínénsabe íwiáh íwiáh aintéhre. Nánibo itene Manikáne eme

55 itega we íre tagaríáhwe. Ínéga we tagaríóge. Ínéga we íre tagaríóge teiútáq tahirímé íné ite tahnsá péhe aní mió irino. Ínéwé we aiq tagaríóge. Wene ehweh irena wene sánsá mira aruqaruruge.

56 Iteinahbú Ébárahmaga íné tanáhráqsábé íwiáhue níwénunéna íwiáh íwiáhuwe. Anehe íné tagéna wene arupipeq eyoyóúwe úwara

57 Asiu kegá wensabé, Are íre aboawah weh míahna puah Ébárahmawe árahue tagariahno uwe.

58 Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ébárahmawe íre míotaq míáhwa aní múge úwe.

59 Mi ehwéh irera sega ebahtaté tuparuqme subiq suaneheéra mi ebáh kabarue meyówe. Meyówana Sísaga taqnobague Manikánsabe íwiáh íwiáh atáh náhtápéqté tueyokúwe.

9

Aura pira aní kawerato ehwehne.

¹ Sísaga ah nogutaq aura pira ání, itaq mahbí tagówe.

² Wenanoga maqmiotaq aura pira ání maqmarowe. Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, wenanoga aura pira ání maqmaronsabe insega ahbabáruo? Aura pira ánínká ahbabáruo? Wenanoiboga ahbabáruyao? Insega ahbabáruo kasenowane.

³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Íre wereq wenanoiboreqne ahbabáqsabe aura pira ání míéhre. Itega Manikáne arambehri tagageheéna we aura pira ání míéhre.

⁴ Íné eqmaq núwéh áníné arambehri téhrehtaq miraonehe. Penkínaraq ómiga íre arambehriorahúne.

⁵ Ínéwé mah marakó marakó mé tanahráqmé mah kehiná kéhiná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge úwe.

⁶ Miraréna marakóraq tehqniarena wene ayahnkarataté marakó abiroúwana seraweh úkúwe. Mi seráwéhraté aura pira áníné aurátaq abaq marena

⁷ wensabé, Síróama kawéhúpípéq móbabeq paberúno úwe. Sene ehwehme Síróámawe eqmaréh ání míre. Móbabeq paberúno úwana wega pokue móbabeq paberúwana wene aura kaweragúwana kouwekúwe.

⁸ We aura pira ání míotaq ineh inehúwara wenawahraheq mó kereqka taga tagauwe. Wega kouwekútaq mi kegá aura kaweragú aní tagéra mahraréra, Mi anímé tútuue ména ineh inehi anímé webó kasenuwe.

⁹ Mó kegá, We wire uwara mó kegá, Írakaumo. Peh we tahnsá ání míre uwe. Uwana mi anínká mahraréna, Ite irare anímé íné úge úwe.

¹⁰ Úwara sega wensabé, Arene aura árahue kaweragirowana

¹¹ wega sensabé, Sísaé ue áwírató anínká serawehraté niurapi abaq intena ínénsabe, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno tenírana móbabeq paberugana niura kaweragire úwe.

¹² Úwara sega wensabé, We eheq míehro uwana, Íné íre tagaríóge úwe.

Sísaga kaweratonsabe Péhrasi kegá ehwehu ehwéhne.

¹³ Segá aura kaweragú aní meqmera Péhrasi kebá móátówe.

¹⁴ Sísaga seraweh mirarena wene aura kawerato tanáhráq ahrena ahrena wehekáhne.

¹⁵ Péhrasi kegá aura kaweragú anínsábé kasenára, Arene aura árahue kaweragirowana wega sensabé, Serawehraté niurapi abaq intéhrana pabeq paberugana amahnága niura kaweragire úwe.

¹⁶ Úwara mó Péhrasi kegá mahraréra, We ahrena ahrena wehekáhté sánsá anetaníbo íwíáhi puana we íre Manikánka eqmaréh ání míre uwe. Úwara mó kegá mahraréra, We ahbabáq ani tahirímé mina tahnsa ótáq sánsá árahue mirai iripo uwe. Mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

¹⁷ Segá aura kaweragú anínsábé mó kasenára, Arene aura kaweratéh anínsábé, Arega aneq iwíáhono uwana, We Manikáne ehweh irari aní míre úwe.

18 Sísaga aura pira ání kaweratomsabe Asiu kegá íre aiq pútare ató púara wenanoibo akéqsábé síáhrabue kasenuwe.

19 Kasenára, Mah aní itenahnipo? Maqmíónaraq aura pigúo? Amahnága wene aura árahue kaweragi-ro uwe.

20 Uwara wenanoiboga sensabé, We itenahni míre. Teh maqmarahwáyataq aura pira ání maqatahwáye. Mina aiq tagarioye.

21 Amahnága we tagahrahinsabé íre tagarioye. Wene aura kaweratéh ání íre tagarioye. Wensabé kaseniranao. We anonani púana irarerahire uye.

22 Wenanoibo akéqká Asiu keyábé áhreuya puara mi ehwéh iraruye. Wene aura íre kaweragútaq Asiu kegá sío síóera, Sísawe aiq pútaq ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre atáh ké momiwí nahtápéqté kaqsuanéhe uwe.

23 Minayabe wenanoibo akéqká Asiu keyábé, We anonani míre. Kaseniranao uye.

24 Asiu kegá aura kawerato anínsabé mó áhrabéra wensabé, Peh morá Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Ite tagarionawe arega iraréna anímé ahababáq ani míre uwe.

25 Uwana wega sensabé, We ahababáq anipómo. Íné íre tagaríóge. Íné aura pira ání mía míaugana amahnága néne niura kaweraintéhre. Peh mina aiq tagaríóge úwe.

26 Úwara sega wensabé, Wega aneq miratehro? Arene aura árahue kaweratehro uwe.

27 Uwana wega sensabé, Métáq teiúgaqme íre íráhwe. Mónkakáq aneqsabé teinínkono? Ite moq we kéranéhbo úwe.

28 Úwara wensabé ehweh atera, Are we kérahna aní míahnaq ite Mósísi kérona anímáí múne.

29 Manikánka Mósísi ehweh teawuwaq aiq irátíone. Arega iraréna anímé eheqte anípómo. Ite íre tagaríone uwe.

30 Uwana wega sensabé, Wenawahpeq íre tagaríáh anínká niura kaweraintéhnsábé áhtené sansane.

31 Manikánka ahbabáq kene ehweh íre íréhre. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh kéwé Maniká awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé Manikánka mi kené ehweh íréhre. Mina aiq tagaríone.

32 Naho mó kegá aura pira aníné aura íre kawer-atowe.

33 Néne niura kaweraintéh aní Manikánka eq-maréh aníne. We peh wehukení tahirímé niura íre kaweraintahráhi írino úwe.

34 Úwana sega wensabé, Are ahbabárorabeqte aní móne. Árahue íwáhnorinibo éra we momiwí nahtápéqté kaqsúówe.

Kaweragú anínká Sísansabé aiq pútare ato ehwehne.

35 Sísaga we kaqsue ehweh irena mi aní tagéna wensabé, Wehukení úku anínsábé aiq pútare aintahno úwana

36 wega Sísansabé, Are wehukení úkóna anípo? Arensabé aiq pútare ataníboq tenio úwe.

37 Úwana Sísaga wensabé, Arega íné wehukení úkurau aní aiq tagáhne. Amahnága ehweh teawú aní íné úge úwe.

38 Íné úge úwana wega Sísansabé, Néne Wahnah mone. Arensabé aiq pútare atóge éna iwíáh iwíáh atowe.

³⁹ Sísaga mahraréna, Wehuke saraqmaranieéna marakóipeq tumíarauge. Tumíaraunsabé aura pira kégá tagariagehe. Ite aiq tagarione íwíáho ke íre tagariahraho ke úkigehe úwe.

⁴⁰ Úwara Sísareq mío Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Ite moq íre tagariahrahúna keabuno uwe.

⁴¹ Úwana Sísaga sensabé ite aura pira ké míáhtáq tahirímé itene ahbabáq íre kaga irino. Itega tagarione ensabé itene ahbabáq peh kagaire úwe.

10

Sipisípiqsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsárápéq íre ségia móbeq séogesáhago kewé se aebó kéera subónehboq náio e ke wóe.

² Onsarápéq séyéi anímé we sipisípiqmaríné wahnah mire.

³ Sipisípiqmarínká wene ehweh íráhwana méhpehte wáhnáhnká onsa siaréhre. Sene wahnahnka wene sipisípiqmarínsabé sensíwírué síáhrabéna ebeq túírara anehe tueráhe.

⁴ Wene sipisípiqmarí máhpeq moke tuegue we ebeq pokirara wene ehweh íráh púara anehe kaqme kéráhe.

⁵ Se mó aní íre kéráhe. Wene ehweh íre íráh púara áhreéra kobeq séberowe úwe.

⁶ Sísaga mi pabéqmé éhwéh síwáhnorúwara mío kega mi ehwéhnsabé íre ahtebowe.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Íné sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsá uge.

⁸ Íné mahtaḡ íre míáh wataḡ su kewé se aebó ké éra subónehboḡ náio e ke wóe. Sipisípiqmarínká sene ehweh íre írówe.

⁹ Íné onsa uge. Manikánka ínébansabé kira ke kaweraritankéhe. Kaweraritahnara méhpehpeḡ kierueue táhutahuḡ nagehe.

¹⁰ Aebó kéḡá aebóoneheéra sewe. Subiq suaneheéra sewe. Moke íre kaweraruaneheéra sewe. Ínéwé ite oga mía míaiḡeheéna tumíarauge. Oga mía mía sansánká itene irupipeḡ obenkítíankeheéna tumíarauge.

¹¹ Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múḡe. Kaweq wahnáhnká sipisípiqmarí séhréh aritankehéna pukorahire.

¹² Mó anínká íre sene wahnahnurá peh arambehri aní púana sipisípiqmarítáḡ íre kaweq wahnáhnarítéhre. Wegá wahnahnirana úrinsi iá sirana tagéna we péhnehoéna áhre pehbeheráh pokire. Íre wene sipisípiqmarí púana suena pokire. Pokirana úrinsi iánká sipisípiqmarí subipáhqnahpahrirara kobeḡ séberowe.

¹³ We peh arambehri aní míéh púana sipisípiqmarínsábé anetaníbo íwíáhéna suena pokire úwe.

¹⁴⁻¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Ínéḡa Nánibo tagaríógana wegá íné tagaríéhre. Iteḡa tagaríoyanserah néne sipisípiqmarí tagaríógara sega íné tagaríáhwe. Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múḡe. Sipisípiqmarí oga mía míaiḡeheéna pukinie.

¹⁶ Íre peh morá mahtaḡté sísísípíḡ wahnahnatíóḡe. Mó sipisípiqkákáḡ wahnahninauge. Segá

néne ehweh iragéhe. Mi tanáhráq sipisípiqmarí moke peh morá súpísípíq nansó tahnsa míagehe. Ínébataq sene Wahnah míanauge.

17 Íné mó oga úkinieéna pukinie. Minayabe Nániboga ínénsabe arutaboiraintéhre.

18 Íre mó kegá iwíáhue nubiq suagéhe. Peh ínénéga iwíáhue pukinie. Íné iwíáhu tanáhráq pukéna mó oga úkinauge. Minayabe Nániboga, miraúno aintáráire úwe.

19 Sísane ehwehnsabé mó Asiu kegá mó iwíáhuwara mó Asiu kegá mó iwíáhuwe.

20 Íregárita q mío kega iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéhnsabé we uwoyansa aní úkire. Wene ehweh aneqsabé iraho uwe.

21 Uwara mó kegá iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéh ánínká mahna tahnsa éhwéh íre íwáhnororahi mino. Owainawanka aura pira aní íre kaweratahráhi mino uwe.

Mó kegá ite Manikáne ayahpíte íre meirahráhowe i ehwéhne.

22 Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq onsa sie iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísá Sarúsarama suwahpeq míowe. Mi tanáhráq ehbiehbeq tanáhráre.

23 Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq noguwe. Mi mapéq Sórómóni, anotah wahnáh ánínká pearowe. Sísaga mitaq noguwara

24 Asiu kegá weba sáhatawéra wensabé, Págege ehwéh iuwahriehre. Árahta q pahsuaníbo? Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato anímé arewe webó? Pahsuqme teio uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Teiátáugaqme ite íre aiq pútare aintáhwe. Nánibo awahbeh arámbéhríunka néne sánsá tei teinire.

²⁶ Ite íre néne sipisípiqmarí míáh púaq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe.

²⁷ Néne sipisípiqmarínká néne ehweh irera séniráhwe. Séniráhwana se tagarawéna oganúq sítóge.

²⁸ Oganúq sítógara se ahriahri íre taqnobagia niuráq matió púara mó kegá se néne niyahpíte íre merirahráhowe.

²⁹ Nániboga ínéba sewiáhro aritéhrara ínéba sewiáhwe. Nániboga moke kiotaigme aní míéh púana wega auráq matíéh púara mó kegá se wene ayahpíte íre merirahráhowe.

³⁰ Nániboreq ínereq monseráh ánité úye úwe.

Sísaga Asiu ke teriu ehwehne.

³¹ Asiu kegá Sísá subiq suaneheéra ebahmarí mónkakáq sirówe.

³² Sísaga sensabé, Nániboga kaweq arámbéhríúno tenínsabé, Wehuke kaweriniééna kaweq arámbéhríugaq tagahwe. Ah arámbéhríunsabé ebahnsatate nubonehe ewo úwe.

³³ Úwara Asiu kegá wensabé, Are kaweq arámbéhríónayabé íre subiq suanéhe. Arega Manikánsabe éhruruónayabé subiq suanéhe. Are peh wehukení méwé Maniká múge énayabé suboneheqmúne uwe.

³⁴ Uwana wega sensabé, Manikáne ehwehinka mahraréna,

Ínéga itensabé, Ite manikámari móe atoge ire. (*Buk Song 82.6*)

35 Wene ehweh író keyabé, manikámari móe ari-towe. Ite tagarionawe Manikáne ehweh ahriahri aiq pútaq ehwéhne.

36 Manikánka omaq intena mah marákó marákóipéq eqmaq núwátáire. Íné Manikáne ahninkáwá úge irarunsabé aneqsabé abiahnsa ainteq Manikánsabe éhruru atahne irareo?

37 Íné Nánibone arambehri íre mirautaq tahirímé néne ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonsabé aiq kaw-eri irino.

38 Ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe. Kaweq arámbéhríu puag mi arámbéhríyábé aiq pútare atáhro. Nániboga ínéba mía míairana ínéga Nániboba mía míauge. Minayabe itega kawerue iragéhboq néne arambehriyabé aiq pútare aintáhro úwe.

39 Segá we mó táhtoraneheéra uwana Sísaga se suena pokúwe.

40 Sísaga Sorana aroipéq seberaebéq Sóniga wání meriurabeq mó pokue kowíowe.

41 Kowíowara áhnte kegá weba séra seye náhenéra, Sóniga ótaq sansá íre miraire. Minayabe anetaníbo. Mah anínsábé Sóniga moke irarurai ehwéh aiq pútaq ehwéhne uwe.

42 Mitaq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

11

Árásárúsi pukú ehwehne.

1 Wehukení wenáwíq Árásárúsi awahreúwe. Wene anahnowáraré sensíwíq Máhriáreq Máhtarere. Se Pétáni suwahpeqte se ayobioqnáhnahne.

² Mó tanáhráq Máhríawe Sísane aigárátáq wéri abaq marena wene ayahrataté abaearowe. Weniyoq Árásárúsi awahreúwe.

³ Árásárúsi awahreú púara wenanahnorarégá mó aní Sísaba eqmaróye. Eqmaróya anínká Sísansabé, Arega arutaboiratana anímé anotah awáhréire teawuwe.

⁴ Sísaga mi ehwéh irena mahraréna, Íre puké awáhré wíre. Mókake Manikánseq íné wenahnin-seqsabé iwíáh íwíáh aitageheéna amahnága we awahreire úwe.

⁵ Sísaga se ayobioqñahnahnsabé arutaboitaritena

⁶ Árásárúsi awahreire ú irena téhtaréráq mitaq míowe.

⁷ Téhtaréráq ména ite we kérahwána keyábé, Súría marákórápéq mó pokonehe úwe.

⁸ Úwaq itega wensabé, Íwáhnoraníno, menah Asiu kegá ebahnsatate are subonehe íwíáhurowe. Arega mitaq mó pokinibo ewane.

⁹ Ewanana Sísaga itensabé, Pópoqñah kiembogi tanáhráqmé, wéhékáh tanáhráqmé, tunsorerí tánáhráqmé, mina moke téhreh tanáhráre. Mi tanáhráq nogó ké íre inahnsabówe. Téhreh puara ah nogómé íre inahnsabówe.

¹⁰ Inokáhpeq tanáhráqmé sunkíkiri puara ah nogómé inahnsabówe úwe.

¹¹ Sísaga itensabé mó mahraréna, Itene iyahn-abo aní Árásárúsi aiq sugéhre. Sugéh púana koiri auwaníe úwaq

¹² itega wensabé, Itene Wahnahno, amahnága we sugéhnsabé mókake kaweraginae ewane.

13 Sísaga wewene arupipeq tagariomé Árásárúsi aiq pukire íwíáhúwe. Iwíáhéna Árásárúsi sugéhre teiuwe. Ite we kérahwána kegá mi ehwéh ireq Árásárúsi peh sugéhre íwíáhowane.

14 Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Árásárúsiwe aiq pukire.

15 Itega aiq pútare aintageheéna íné íre míónsábé pukime aiq kawerire. Puki aní koraganehboq máhoro úwe.

16 Tómáhsi wene wéhuwehu áwíqmé Tírímásie. Wega itensabé, Sísá subiq súéhrataq ite moq subiq suagéhboq kéranéhe úwe.

Sísaga, Oganúq sitahráhu aní múge ú ehwehne.

17 Sísaga Pétáni suwahpeq áhníbórá súwana mó anínká weba séna wensabé, Árásárúsi maisatówana itaréitaréráq kéhre úwe.

18 Pétáni suwahpeq Sarúsarama suwahpeq wahto kowara

19 áhnte Asiu kegá Máhtareq Máhriareqne siyoqkawa aiq pukire u irera se ónanahne siru ukiq sitaneheéra Pétáni suwahpeq seba suwe.

20 Máhriawe nahtapeq míowana Máhtaga Sísá áhníbórá sire u irena Máhria auwena Sísá kow-eranieéna ahtapeq pokúwe.

21 Pokéna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are mahta q míaronaraq tahirímé iteriyoq íre pukurai irino.

22 Íné iwíáhume amahnágaákáq arega Manikánsabe miraúno inaraqmé mirainkehe úwe.

23 Úwana Sísaga Máhtansabé, Iteriyoq mó kieiriginkehe úwana

24 Máhtaga wensabé, Íné iwiáhume anehe tanahráq we mó kie iriginkehe úwana

25 Sísaga wensabé, Íné pusa ké irigoro aritahráhu aní múge. Íné oganúq sitahráhu aní múge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá pukéra mó oga úkuwe mía míaiagehe.

26 Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá oga méra íre airaiq pukigehe. Minayabe aiq pútare aintahno úwe.

27 Úwana Máhtaga Sísansabé kowe atena, Are Manikáne ahninkáwá wóne. Arewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní móne. Minayabe aiq pútare atóge úwe.

Sísaga Árásárúsinsabé arutaboiréna ibisó ehwéhne.

28 Ai q pútare atóge éna Máhtaga pokue Máhríaba kéna epéráhpéréna, Íwáhnori aní séna arensabé áhrabire úwe.

29 Arensabé áhrabire ú irena Máhríaga apubúue kie irigue Sísaba pokúwe.

30 Sísaga se ónanahne nahtapeq íre séna Máhtaga kowerorabeq míowe.

31 Asiu kegá Máhríane aru ukiq ataneheéra wene nahtapeq míowe. Míówana Máhríaga apubúue kieirigue pokúwara tagéra kérowe. Árásárúsi mais-aróabeq ibisanieéna pokire íwiáhéra kérowe.

32 Máhríaga Sísá míorabeq séna we tagéna wene aigárátáq arehunseraráq sewéna wensabé, Are mahta q míaronaraq tahirímé iteriyog íre pukurai irino úwe.

33 Máhríareq we kéro Asiu kereqka ibisowana Sísaga tagéna sensabé anotah arútábóíraritena wene arupipeq págegeúwe.

³⁴ Sísaga sensabé, Eheq maisatoo úwara sega wensabé, Itene Wahnahno, seragáhno uwe.

³⁵ Úwana Sísaga ibisówe.

³⁶ Wega ibisónsabe Asiu kegá iraréra, Tagahro. Pukurai anínsabé anotah arútábóiratéhre uwe.

³⁷ Táhmaro míó kega mahraréra, Aura pira ání kaweratárái puana Árásárúsi pukinauraitaq wega aneqsabé íre segaweratáráiro uwe.

Sísaga Árásárúsi oganúq ato ehwehne.

³⁸ Sísane arupipeq anotahtaq umeh aguwana maisarórabeq pokéna Árásárúsi maisia máíqtáq ebah kowana tagéna

³⁹ sensabé, Ebah meruáhro úwe. Úwana Máhta pukú aniné anahnowágá wensabé, Itene Wahnahno, itaréitaré wéhékáh kéh púana amahnága anotah karésá kúnkúninawire úwe.

⁴⁰ Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare ainte Maniká míéhrabeqte ótáq sánsá tagankehe teawú mino úwe.

⁴¹ Úwara sega ebah merúówana Sísaga íópeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, néne ehweh irah-nayabé kaweróne atóge.

⁴² Iné írátíómé néne ehweh ahriahri aiq irahne. Arega eqmaq núwátónayabé moke mahtaq iriwe míáh kégá aiq pútare atageheéna mah ehwéh teawúge úwe.

⁴³ Teawúge éna Sísaga anotahtaq áhrabéna, Árásárúsi, máhpeq tueyokúno úwe.

⁴⁴ Úwana pukú anínká tueyokúwe. Maisarówana wene aigará ayahnkara úbíqmáro ambántánkákáq

tueyokúwe. Moke wene auranabiahnkakaq ambantataté úbíqme maisarówana minawarinkákáq tueyokúwe. Sísaga sensabé, Ambantamarí pugeq áúwáhro úwe.

Wahnah kegá Sísá subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Máhka 14.1-2; Árúka 22.1-2)

⁴⁵ Áhnte Asiu kegá Máhriareq siru ukiqsitaneheéra oganúq atonsabe tagéra Sísansabé aiq pútare atówe.

⁴⁶ Peh táhmaro tago kegá Péhrasi kebá pokue Sísaga miraúnsabe teríúwe.

⁴⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka mó kaunsírí ké síáhrabéra momiwíue sío síoéra, Aneronehknono? Mi anínká áhnte otáq sánsá mira aruqarurire.

⁴⁸ Itega pehrahgahnaq wega mó mina in-serahninawire. Minayabe ómiga wensabé aiq pútare atagéhe. Mirairataq Aroma kegá séra itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona nah sokoruera itereq iteruwahraheq íre kaweraitagéhe.

⁴⁹ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Káiyápásaga sensabé, Ite íre íráh ké wóe.

⁵⁰ Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá anínká iteruwahrah kaweraitanieéna pukinkehe. Mina aiq kawerire. Árahinsabé íre iraho úwe.

⁵¹ Káiyápásaga wewega íre iwíáhue irarúwe. Mi tanáhráq we Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah mío púana Manikáne Awanka wene arupipeq iwíáh atowana mi ehwéh irarúwe.

⁵² Íre peh morá Asiu ke kaweraritanieéna pukinkehe. Moke Manikáne animarí peh mahnana miáhnsábé morábí míageheéna pukinkehe.

⁵³ Mi tanáhráqté sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono íwíáhuwe.

⁵⁴ Minayabe Sísaga Asiu ke míórabeq íre ábóraq noguwe. Wega mitaq suena Éparáíma suwahpeq anotah uwórápéq wahto kowana mitaq pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka mitaq kowíahwane.

⁵⁵ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq áhnte Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq mósoswaneheéra pokuwe.

⁵⁶ Sega Sísansabé anebahréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq míótaq seyensabé, Aneq iwíáho? Mah tahutáhúrúnarabeq Sísá íre sinawire iwíáho uwe.

⁵⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka ómiyabé, Sísá karábúsi aranéhboq tagehrataq sereiéro uwe.

12

*Máhríaga Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Máhka 14.3-9)*

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq áhnbóránútaq abapete morá wéhékáh kotaq Sísaga Pétáni suwahpeq Árásárúsi, iriato ani nawahpeq kúwe.

² Sega penahnarabeqsabé táhútáhúq áwúwe. Máhtaga tíwe náriuwara Árásárúsireq mó kereq Sísarerue moráráq táhutahuruwe.

³ Máhríaga kaweq werí áhnte moné tahnsa wérí Sísane aigárátáq antiarena wene íre wahto ayáhrátáté sobarúq auwowe. Mi werí kaweq kunkúni werí púana nahupeq moke kaweq kungúnúwe.

⁴ Sísá kéro aní, wene naruo koweriranaú aní wenáwíq Súrásae. We mó awíq Ísíkáríótie.

⁵ Wega Sísansabé, Mi werí áhnte moné tahnsa wérie. Aneqsabé mi werí 300 móne paiqmarena mi moné tabonah ke íre náriro úwe.

⁶ Mi ehwéhmé Súrásaga tabonah keyabé íre arutaboíriritasa pehipi irarúwe. We aebó ání púana irarúwe. Itene morábí móné únáhtáq wahnahnéna mi moné aebó mewe paiqna paiqnaúwe.

⁷ Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáthro. Íné maisaréhrataqsábé mi werí abaq intéhre.

⁸ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie úwe.

Árásárúsi subiq suanehe u ehwéhne.

⁹ Áhnte Asiu kegá Pétáni suwahpeq Sísá míéhre u irera mitaq suwe. Íre peh morá Sísá tagéyabe suwe. Árásárúsi Sísaga oganúq ato aninseq taganeheéra suwe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Árásárúsi moq subiq suanehe éra sío síouwe.

¹¹ Árásárúsi oganúq atonsabe tagéra áhnte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké suera Sísansabé aiq pútare ató púara Árásárúsi moq subiq suanehe íwíáhuwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Árúka 19.28-40)

¹² Ahbiah tahnsá táhutahururabeqsabé su ke áhnte kegá Sísá Sarúsarama suwahpeq sinawire u irera

¹³ ahtapeq koáwénunuwe. Áwénunéra awanká ayahnawe mewera anotahtaq mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Maniká áwírue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Ísara kené Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁴ Manikáne ehwehnka irarinserah Sísaga tónki meqme mi kane abobiahtaq kierútu agúwe.

¹⁵ Mi ehwéhnká mahraréna, Sáióna* suwahpeqte kéo, íre áhreéq tagaríáhro. Itene Wahnahnka iteba sirana tónki áráhqka áhkókóuwena sire ire. *(Sekaraia 9.9)*

¹⁶ Minayabe mi tanáhráq ite we kérahwána kegá íre iahtebahwane. Sísá oganúkéna Maniká míorabeq pokútaq ite mi ehwéh iahreraq matawéq iwíáhéq, Mi ehwéhnká irarinserah aiq miraurowe ewane.

¹⁷ Menah tahnsa Sísaga Árásárúsi maisarórabeqte áhrabue oganúq atowara tago kegá mitaq teri mah-taq terinuwe.

¹⁸ Tago kegá mi otáq sánsá mitaq teri mah-taq terinu puara áhnte kegá irera ahtapeq Sísá koáwénunuwe.

¹⁹ Péhrasi kegá abiahnsanéra seye náhenéra, Aiq tagaho? Ite iuwahbeh arámbéhrí íre miraorahúne. Ómi mah kehinánká we kéréhwe uwe.

Oga mérapeq awaq meyabe ehwéhne.

²⁰ Káríki ehwéhnkákáq kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéra táhutahururabeq kowíówe.

---

* **12:15:** Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

21 Segá Pírípi, we Pétásáira suwahpeq Kehrari marákórápéqté ánípá séra wensabé, Ite Sísá taganeheéq súné uwana

22 Pírípiga Ehntaru koreawuwe. Mi anitégá Sísá teawúyana

23 Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anímé anotah aní úké tanáhráq awehraq tanáhráre.

24 Kawerue írátíáhtao. Ayu pehipi kahnaraq íre iyanae. Mi ayú marakóipeq megue mugurúqme kirahnaraq áhnte mó será iyanae.

25 Seyene iwíáhyabe sirutaboiro kewé oga mérapeq íre awaq míáhwe. Mah marakóipéq mé tanáhráq seyene iwíáhyabe suwahrieh kewé oga mérapeq awaq míáhwe.

26 Néne arambehri miraéyabe inaraqmé séníráhro. Íné míáhnarabeq néne arambehrira kereq mía míaonehe. Néne arambehrira keyábé Nániboga kawerowe aritankéhe úwe.

Sísá pukínayabé ehwéhne.

27 Sísaga mó mahraréna, Nirupipeq anotah uméhínsabé Nánibonsabé aneq ehwéh teawinínkono? Nániboo, mi tanáhráq sineho teawinínkono? Írakaumo. Wehukene ahbabáqsabe pukinieéna tumíarauge.

28 Nániboo, áhnte kegá arenáwíq pankeráhro arito úwe. Úwana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Néníwíq aiq pankeráhro arítóge. Mónkakáq mirainauge úwe.

29 Soruparío kega mi ehwéh írówe. Mó kegá, Puruburuire uwara mó kegá, Íópeqté ánínká ehweh teawíre uwe.

³⁰ Uwana Sísaga sensabé, Íre ínénsabe peh itega irageheéna mi ehwéh irarire.

³¹ Ahbabáq kehiná kéhínánsabé ehweh arite tanáhráq amahnága awehrarire. Ahbabáq kehiná kéhínáné wahnah kaqsue tanáhráq amahnága awehrarire.

³² Sega íné marakóipeqté pankeréh rataq ómi ínéba sabirinie úwe.

³³ We pukína sansá sokigi ariena we pankeréh ransabé irarúwe.

³⁴ Soruparió kega Sísansabé, Ite írátíonawe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní ahriahri mía míainkehe ire. Minayabe sega wehukení úki aní awankátaq táhparera pankerageheénawe árahinsabé irareno? Wehukení úki anímé insebo uwe.

³⁵ Uwana Sísaga sensabé, Íné téhrehnka inserahnu aní iteba wahto tanáhráq míanie. Sunkíkírirabeq míáh kégá ah íre tagahrahéra aiq nogunapómo íwíáhowe. Minayabe amahnága íné téhrehnka inserahnu anípá míáhro. Sunkíkírirabeq míehboq ínéba míáhro.

³⁶ Iteba míótáq téhrehnka inserahninkehboq íné téhrehnka inserahnu anínsabé aiq pútare aintáhro úwe. Sísaga mah ehwéh iraréna mitaq suena kopéragúwe. (*Buk Song 89.4, 36; Aisaia 9.7; Daniel 2.44, 7.14*)

Sísansabé íre aiq pútare atónsabe éhwéhne.

³⁷ Sísaga áhnte otáq sánsámárínúwara tago kega wensabé íre aiq pútare atera peh anetaníbo uwe.

38 Minayabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáíaga irarú ehwehmé aiq pútaragúwe. Wega mahraréna, Itene Wahnahno, itega teriuna ehwehmé sega íre aiq pútare aítáh mino. Itene Wahnahne ótaq sansámárimé tagéq anetaníbo íwíáho mino úwe. *(Aisaia 53.1)*

39 Minayabe sega íre aiq pútare atahráhowe ire. Áísáíaga mó mahraréna,

40 Manikánka siura mótúritena sirupipeq págege arítéhre. Minayabe sene siura íre ebioráhowe. Peh mótúrawéra sirupipeq íre ahtebowe. Sega ínéba íre sewe. Minayabe sene ahbabáq íre kawerarítóge úwe. *(Aisaia 6.10)*

41 Áísáíaga Sísansabé iwíáhéna anotah aní míéhre éna ahtebéna mi ehwéh irarúwe.

42 Áísáíaga irarúnserah áhnte Asiu kegá Sísansabé íre aiq pútare atówara mó áhnte Asiu kereq sene wahnahmarínseqka Sísansabé aiq pútare atera Péhrasi keyábé áhreu puara mó ke íre teriúwe. Momiwíu nahtápéq Péhrasi kegá kaqíúwéhoéra mó ke íre teriúwe.

43 Manikánka kawerowe aritonsabe peh ákáhtaq sirútábóiréra wehukega kawerowe aritónsabe anotah sirútábóirúnstabe mó ke íre teriúwe.

Sísaga wehuke ehweh arite ehwehne.

44 Sísaga anotahtaq mahraréna, Ínénsabe aiq pútare aintáh ké íre ínébataq ínénsabe aiq pútare aintáhwe. Íné eqmaq núwéh ánínsabéákáq aiq pútare atáhwe.

45 Íné tagah kewé íné eqmaq núwéh ánínkákáq tagahwe.

46 Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnuge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá sunkíkírirabeq íre mía míaiageheéna tumíarauge.

47 Néne ehweh siahrega irera anetaníbo íwíáho keyábé íre ehweh aritoge. Mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritanieéna íre tumíarauge. Peh sene ahbabáqsabe kaweraritanieéna tumíarauge.

48 Ínénsabe suwahrieh kewé néne ehweh íre íráh kéwé néne ehwehnka anehe tanahráq ehweh aritankéhe.

49 Íre ínénéne iwíáh ehweh irare irareuge. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká iwíáh aintena mahrarúno éna niahrreraq intéh éhwéh tei teinuge.

50 Íné írátíómé wene ehweh sehgironka oganúq sitankéhe. Minayabe Nániboga terio i ehwéh tei teinuge úwe.

13

Sísaga we kéro kene sigára pabeq pabeq arito ehwehne.

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq ahbiah tahnsá Sísaga iwíáhéna, Amahnága íné mah marákó suena Nániboba poké tanáhráq awehrrarire úwe. Sísaga mah marákó márakóípéqté we tagariáh keyábé ahriahri arutaboiritena pukinaú tanahráqkákáq anotahtaq arutaboiritowe.

² Owainawanka Sáímóni, Ísíkariótine ahninkáwá Súrásane arupipeq Sísane naruo koweriro iwíáh atowe. Iwíáh atowaq ite we kérahwána kegá penorabeq Sísareq moráráq táhutahurowane.

³ Sísaga iwiáhéna, Íné niyahtebome Nániboga moke náníre éna Maniká miéhrabeqte tuena mébeq tuekinauge éna

⁴ táhutahururabeqte irigéna wene káhq ambántá akairuena táhúri úbíqmiowe.

⁵ Táhúri úbíqmena wání antehyapípeq ahkiwena peh nahupeqte árámbéhrí ání tahnsanéna ite we kérahwána kené igárátáq pabeq paberaitena úbíqmatio tahiríraté sobarúq iuwowe.

⁶ Sobarúq iuwena Pítaba súwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, nigará pabeq paberaintaníbo úwe.

⁷ Úwana Sísaga wensabé, Amahnága miraunsabé are íre tagariahne. Mókake tagariankehe úwe.

⁸ Úwana Pítaga wensabé, Amahnágaákáq mókakeakáq arega nigará pabeq paberaintanie énowe ahqáho atanie úwana Sísaga wensabé, Ínéga íre pabeq paberatáhnaraqme arega íné íre séniráhráhóne úwe.

⁹ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, minayabe íre peh morá nigará pabeq paberainto. Moke niyahnkakaq niyahqnonkakaq pabeq paberainto úwe.

¹⁰ Úwana Sísaga wensabé, Sinonka pabeq pabero ke peh morá nówíbagi sigará pabeq paberowe. Sinonka íre nówíbagi puara mó íre pabeq paberigehe. Ite íre nówíbagiraq miáhwanawe peh morá ání nówíbagire úwe.

¹¹ Sísaga wene naruo koweriranaú aní tagario púana mahraréna, Ite íre nówíbagiraq miáhwanawe peh morá ání nówíbagire úwe.

Séhréh atéhoru ú ehwehne.

12 Sísaga sigárá pabeq paberarito parabagúwana wene káhq ambántá abaqme tútuue ména sensabé, Ínéga miraitónsábé iahtebaho?

13 Itega ínénsabe, Íwáhnoraníne aintáhwe. Itega moq itene Wahnahne aintáhwe. Itega irare intáhwana aiq míóge.

14 Íné itene Wahnah, ite íwáhnoru anínká itene igárá pabeq paberaitónsábé itega wene wene aigárá pabeq paberatého.

15 Ínéga sokigi aiú serahnoro.

16 Kawerue írátíáhro. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. Poki anínká we eqmaq áúwéh ánímé íre kiotaikire.

17 Minayabe ite tagaríáh púaq irupipeq eyoyóinkehboq we séhréh atého.

18 Íre ite ómiyabé mi ehwéh iraruge. Ínéga omaq itaráu anímáí tagaríóge. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Moraráq táhutahururauya anínká néne naruo aní úkire íre. *(Buk Song 41.9)*

Mi sehirá aiq pútaraginawire.

19 Mirainie insabé teiúge. Mótaq mirainkehe. Mi tanáhráq sehiranka ínénsabe irarime aiq pútare atageheéna amahnága teiúge.

20 Kawerue írátíáhro. Mó kegá ínégá eqmaq sutau ke mehweh arítáhtáq ínénkakaq mehweh aintáhwe. Íné mehweh aintáh kegá ínégá eqmaq núwéh ánínkákáq mehweh atáhwe úwe.

Sísane naruo koweriranaú ani éhwehne.

(Mátíyu 26.20-25; Máhka 14.17-21; Áríka 22.21-23)

21 Sísaga mi ehwéh iraréna wene arupipeq págegeúnsabe mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite miáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwe.

22 Kowerirankéhe únsabe ite we kérahwána kegá wenku ebiqsúéheéq irupipeq iwíáhéq insensabebómo ewane.

23 Íné Sísaga arutaboiraintéh ánímé wereq ínereq morárq tútuue miáhwaye.

24 Pítaga ínénsabe aonáh sabiq suena, Wegá irari aní insensabebo kaseninanao úwana

25 ínégá Sísane anepeq mósaqmaqme ména, Néne Wahnahno, we ineboue kasenowae.

26 Kasenowana Sísaga ínénsabe, Ínéga táhutahuq pámbáhue náwéna aní we wire éna táhutahuq pámbáhue Súrásawe, Sáímóni Ísikáriótine ahninkáwá náwuwe.

27 Súrásaga mi tahutáhúq meyoqtaq owainawanka wene arupipeq ahbabáq iwíáh atowe. Sísaga Súrásansabé, Arega mirainie inaraq amahnága komiraúno úwe.

28 Úwaq ómi ite táhuthurowanarabeqte kegá mi ehwéh ireq iwíáhéq, Árahinsabé irariro ewane.

29 Súrásaga itene morábí matiahwana moné únáhtáq wahnahnú púaq táhmaro ite iwíáhéq mó tahutáhúq kobaiqmaro iwíáhénabopoq eqmaréhre. Tabonah ke nário iwíáhénabopoq eqmaréhre iwíáhowane.

30 Súrásaga mi tahutáhúq mewena máhpeq tueyokúwe. Máhpeq tueyokúmé inokáhpere.

Wensabé wensabé irutaboiratéhoró ú ehwehne.

31 Súrásaga máhpeq tueyokúwana Sísaga mahraréna, Amahnága íné wehukení úku aní

néníwíq pankeragéhe. Ínénsabe iwíáhéra Maniká áwíq pankeragéhe.

³² Maniká áwíq pankeráhwana wega néníwíq pankerankéhe. Wega amahnága pankerankéhe.

³³ Néne animáríno, Pehgáriq tanáhráq iteba míanie. Pokonaraq itega íné ninebahrigehe. Ínéga Asiu ke teriátáunserah teiníe. Ínéga pokonarabeq itega amahnága íre kioráhowe.

³⁴ Néne o sansa miraigehboq teiníe. Itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró.

³⁵ Itega wensabé wensabé irutaboiratéh irataqmé ómi kegá íné séníráh ké wóe aitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Áríka 22.31-34)

³⁶ Sáimóni Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, eheq kinibo úwana Sísaga wensabé, Íné pokinieurabeq amahnága íre sénirankéhe. Mókake sénirankéhe úwe.

³⁷ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, amahnága aneqsabé íre kéranínkono? Sega nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Are éhnehinauge úwe.

³⁸ Úwana Sísaga wensabé, Arega niéhnehinkehboq ínéreq pukoyehe íwíáhono? Teawiníboq írátíahno. Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

14

Sísaga, Íné Maniká míéhrabeqte áhne ú éhwehne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Manikánsabe aiq pútare ateq ínénsabeákáq aiq pútare aintáhro.

² Nánibone nahtapeq áhnte paqnáh kéhre. Íre kéhtáq tahirímé métáq teiú irino. Itene máhriq kigawerinieéna pokinauge.

³ Kawerarena kiwekue tumeiranauge. Íné míórabeq mía míaiageheéna tumeiranauge.

⁴ Íné pokinieurabeqte áh tagaríáhwe úwe.

⁵ Úwana Tómáhsiga wensabé, Itene Wahnahno, are pokinie énarabeqme íre tagarione. Mi ah árahue tagarianehnkono úwe.

⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné Maniká míéhrabeqte áhne. Íné aiq pútaq ehwéh áwahe aní múge. Íné oganúq itahráhu aní múge. Nánibo míéhrabeqte áh múge. Íre mó ahnkákáq ínébataq ah múge.

⁷ Itega íné tagaríáhmé Nánibonkakáq tagaríáhwe. Amahnágaákáq mókakeakáq Nánibonsabé itene irupipeq iwíáhue tagarawéq itene iuranka tagahwe úwe.

Sísaga íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe ú ehwehne.

⁸ Úwana Pírípiga Sísansabé, Itene Wahnahno, Iteribo taganehboq sokigi aio. Sokigi aínaraq aiq awehraq kanae úwe.

⁹ Úwana Sísaga wensabé, Pírípío, ínégá itereq íre wahto tanáhráq míarauge. Árahinsabé íné íre tagariahno? Íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe.

Iteribo taganehboq sokigi aio é nawe árahinsabé irareno?

¹⁰ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire. Minayabe íre aiq pútare aintahno? Íné teiú éhwéh íre ínénéga iwíáhugana Nániboga ínéba mía míaéna wewega arambehrire.

¹¹ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire teienaq mi ehwéhnsábé aiq pútare aintáhro. Mi ehwéhnsábé itega íre aiq pútare atéhrame ínéga sokigiona arámbéhríyábé aiq pútare aintáhro.

¹² Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá ínéga miraona arámbéhrí miraigehe. Nániboba pokinau puana sene arambehri néné arambehri kiotaigme kanae.

¹³ Néníwírue tenírataq mirainie. Íné wenahninká mirau arámbéhrí Nánibo áwíq pankerageheéna mirainie.

¹⁴ Néníwírue teníra ehwéhmé moke mirainie úwe.

Sísaga Manikáne Awa eqmarinie ú ehwehne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Itega ínénsabe iuwahbáhnaraqmé néné sánsá sehigigéhe.

¹⁶ Nánibo teawenana wega mó séhréhína aní iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe.

¹⁷ Aiq pútari aní Manikáne Awa iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. Ahbabáq kehinánká Manikáne Awa íre tagéra sirupipeq íre tagaríáh púara wereq íre mía míaorahowe. Itega we tagaríáhwana iteba mía míaéna irupipeq mía míainkehe.

¹⁸ Ite íre airaiq iuwaníe. Ite íre ehneranimarí tahnsa míageheéna mókake iteba kiwekinauge.

19 Mótáq ahabábáq kehinánká íné mó íre tagagehe. Itega íné tagagehe. Íné oga mía míau puaq ite moq oga mía míaiagehe.

20 Mi tanáhráq sínaraqmé ínéga Nániboba mía míaonaq tagariagehe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaonaq tagariagehe.

21 Néne ehweh irena kawerue sehgi ánimé ínénsabe awahbehre. Ínénsabe awahbeh ánimé Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Ínéga wensabé nirutaboiratena néne sánsá sokigi awinauge úwe.

22 Íre Súrása Ísíkaríóti peh mó Suráságá Sísansabé, Itene Wahnahno, árahinsabé ahabábáq ke íre sokigi ariasa peh morá ite arene sánsá sokigi aieno úwe.

23 Úwana Sísaga wensabé, Ínénsabe awahbeh anínká néne sánsá mirainkehe. Néne sánsá miraínaraq Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Nániboreq ínéreqka weba séta wereq mía míayoehetauye.

24 Ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh íre sehgiagehe. Ínéga teiú éhwéhmé íre ínébataq néne ehwehne. Minawé Nánibo íné eqmaq núwéh ániné ehwehne.

25 Iteba mía míautaq mah ehwéh teiúge.

26 Nániboga séhréhi aní Manikáne Awa néníwíru e qmarahnana ite moke íwáhnorinkehe. Ínéga moke teiéna ehwéh Manikáne Awanka ahreraq itankéhe.

27 Íné niru ukiqme miónserah ite moq iru ukiqme míáhro aitóge. Ínéga aitónserah ahabábáq kehinánká íre miraorahowe. Itene irupipeq iwíáh kikiréq áhreyeho.

28 Iuwena pokéna iteba kiwekinie teiewógaq íráh mino. Itega ínénsabe irutaboiraíntáhmé itene irupipeq eyoyóire. Nániboga íné kiotaíqme míéh ání míre. Ínéga weba pokinaunsabé itene irupipeq eyoyóoro.

29 Mótaq sína tanáhráqsábé teiúge. Mi tanáhráq sínaraq itega néne ehwehnsabé aiq pútare aintageheéna amahnága teiúge.

30 Amahnága ahbabáq kehiná kéhínáné wahnahnka sínana íre áhntetaq teiníe. Wega íné íre saiqnaríéhre.

31 Nánibonsabé nirutaboírume mah kehiná kéhínánká tagariageheéna wega tení árámbéhrí mirauge éna ite we kérahwána keyábé, Pokonehboq irigoro úwe.

15

Sera kawerue íyéhnsábé pabeqme ehwéhne.

1 Sísaga mó mahraréna, Íné náhníaq tahnsanugana Nániboga náhníaq sera sotaq wahnahni aní míéhre.

2 Néne niyahnawe sera íre íyéhmé Nániboga apirúéhre. Sera íyéh níyáhnáwéwé áhnte mó será iyankeheéna apiruqme kaweq kaweraréhra náhnte será íyéhre.

3 Mina inserah ínéga teiú éhwéhnká itene irupipeq kaweraitéhre.

4 Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaono. Pehipi kéh áyáhnáwéwé sera íre iyahráhire. Mina inserah itega móbeq míéhrataqmé íre serankakáq míaneheqmóe.

⁵ Íné náhniáq tahnsanugaq ite náhniáq ayah-nawe tahnsá móe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míainie. Ínéba mía míaira kewé áhnte serankakáq mía míaoneheqmóe. Peh itebataq mía míairataq iteriahriáh mó naneq íre miraorahowe.

⁶ Antegi áyáhnáwé súéhrana ehyataginserah ínéba íre mía míao kewé mina tahnsanowe. Mi ayáhnáwé sorupawe mewena iraipéq móruahnana taginawire.

⁷ Itega ínéba mía míaéq ínéga teiú éhwéh íréhrataqmé iwíáhue teniéro. Tenirana mirainie.

⁸ Ite áhnte será íyéhrara tagah kegá Maniká áwíq pankeráhwe. Áhnte será íyéh púaq ite íné séniráh ké míáhwe.

⁹ Nániboga ínénsabe arutaboirinserah ínéwé itensabé nirutaboiruge. Ínéga itensabé nirutaboiru puaq ínéba mía míaooro.

¹⁰ Ínéga Nánibone sánsá sehgiúnsábé wega ínénsabe arutaboiraintéhrana weba mía míauge. Webá mía míaunserah itega néne ehweh sehgiúrataq ínéga itensabé nirutaboiraitahnaq itega ínéba mía míaiagehe.

¹¹ Irupipeq eyoyó aitanieéna mah ehwéh teiúge. Peh irupipeq anotah eyóyóinkeheéna mah ehwéh teiúge úwe.

¹² Sísaga mó mahraréna, Néne sánsámé ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró.

¹³ Wene iyahnabo kaweraritanieéna minayabe pukinaína anímé anotah arútábóiri aní míre. Moke mó sirutaboiro kegá mi aní íre kiotaikorahowe.

¹⁴ Néne ehweh sehgió kéwé néne iyahnabo woe.

15 Arambehri anímárí íre úqitaníe. Arambehri aní wene wahnahne náneq íre ahtebeh púana itensabé arambehri anímárí íre úqitaníe. Nániboga tení éhwéh moke teiú púana néne iyahnabo anímárí úqítóge.

16 Itega íné íre omaq intárówana ínéga ite omaq itaráuge. Náhníáq ayahnawe áhnte será íyéhnserah ite néne niyahnawe méq áhnte será iwe kagainkeheéna omaq itaráuge. Áhnte será kéhnsábé itega néníwírue Nánibonsabé teawíratáqmé wega mirainkehe.

17 Ínéga teiúmé wensabé wensabé irutaboiratéhoró úwe.

Sísa kéréh ké moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

18 Sísa mó mahraréna, Ahbabáq kehiná kéhínánká itensabé suwahríáhnaraq téhwe ínénsabe suwahriehre íwíáhoró.

19 Ite ahababáq kehiná míáhtáq tahirímé mó ahababáq kéhínánká sensuwahrahyabé sirutaboironserah itensabé moq sirutaboiro irino. Ínéga ite omaq itaráugaq ahababáq sansa sueq kaweq ke úkuro puara ahababáq kega itensabé suwahriehre.

20 Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire teiewónsábé ahreraq matíáhro. Ahbabáq kega íné níwíoqnah puara itenkakáq moq íwíoqnagehe. Segá néne ehweh íráhtáq tahirímé itene ehwehnikakáq íráh irino.

21 Ite néne animárí míáh púara sega ite íwíoqnagehe. Segá íné eqmaq núwéh aní íre tagaríáhnsábé íwíoqnagehe.

22 Íné íre sena ehweh íre teriútáq tahirímé sene ahababáq peh kopípéq kék irino. Ínéga teriúnsábé sene ahababáq amahnága ábóraq kéhrara sega, Itega árahue ahababáruno íre irarerahowe.

23 Ínénsabe suwahrieh kegá Nánibonsabé moq suwahriehre.

24 Néne ótaq sansámári se íre sokigi ariútáq tahirímé sene ahababáq peh kopípéq kék irino. Néne ótaq sansámári tagahnsabé sene ahababáq ábóraq kéhrara ínéreq Nániboreqsabé suwahriehre.

25 Manikáne ehwehnka mahraréna, Segá ínénsabe pehipi suwahriehre ire. (*Buk Song 35.19*)

Mi sehiránká aiq pútaragire.

26 Ínéga Nánibo míéhrabeqte séhréhi aní, aiq pútari aní, Manikáne Awa iteba eqmaraníe. Wega tuinaraq néné arambehriakáq néné sánsánkákáq pahsuankéhe.

27 Téhwe itega séniráh púaq itega moq néne ehweh terigéhe úwe.

16

Sísaga, Íwíoqnéra iubiq suaneherawoe ú ehwehne.

1 Sísaga mó mahraréna, Mókake itega ínénsabe anetaníbo éq nuwanéhe íwíáhiyeho éna amahnága mah ehwéh teiúge.

2 Segá ite momiwío nahtápéqté kaqiuwagéhe. Mó tanáhráq ite iubiq suaneherao kegá iwíáhéra, Ínénsabe aiq pútare atáh ké subiq suonawe mina Manikáne arambehrie igehe.

3 Segá Nániboreq ínéreq íre tagaríah púara mina tahnsa oneherawoe.

⁴Sega miraira tanáhráq sínaraq itega néne ehweh ahreraq matiageheéna mah ehwéh teiúge úwe.

Sísaga Manikáne Awane arambehriyabé irarú ehwehne.

Sísaga mó mahraréna, Iteba mía míau puana mah ehwéh íre teiátáuge.

⁵Íné eqmaq núwéh ánipá pokinie u puana amahnága teiúge. Itebaté mó morá ánínká ínénsabe, Eheq pokono ue íre kasenire.

⁶Ínéga mah ehwéh teiúnká itene irupipeq anotah uméhire.

⁷Teiníboq írátíáhro. Íné pokinie ume aiq kawerire. Ite séhréh aitanieéna pokinie. Íné mahtaq míáhnaraqmé ite séhréhína anínká iteba íre tuoráhire. Íné pokonaraq iteba we eqmaq auwaníe.

⁸Eqmaq auwáhnaraq Manikáne Awanka iteba tuinagake ite mah kehiná kéhínané ahababáqsabe kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. Manikánka ehweh aritahnayabé moq íwáhnorinkehe.

⁹Sega ínénsabe íre aiq pútare aintáhnsábé minawé ahababáq míre éna íwáhnorinkehe.

¹⁰Nániboba pokonaq íné íre tagehra puana kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe.

¹¹Manikánka ahababáq kehiná kéhínané wahnah aiq ehweh atéh púana ehweh aritahnayabé íwáhnorinkehe.

¹²Ehweh teiénawe áhnte kéhraqme ite amahnága íre irahráhowe.

¹³Aiq pútari aní Manikáne Awanka tuinaraq ite moke íwáhnorinkehe. Íre wewene iwíáh iraréna

peh wega írátíéh éhwéh teinkéhe. Mókake sína tanáhráqkákáqsábé teinkéhe.

14 Néne ehweh íwáhnorína puara áhnte kegá néníwíq pankeragéhe.

15 Moke Nánibone sánsámárimé wereq ínereqne sánsáne. Minayabe ínéga teiú éhwéhmé Manikáne Awanka íwáhnorinkehe teiúge úwe.

Itene irupipeq umehúna naneq mótaq iwíáh iwíáh naneq ukina ehwehne.

16 Sísaga mó mahraréna, Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe úwe.

17 Úwara táhmaro we kéro kega seye náhenéra, Mi ehwéhmé íre irone. Aneq ehwéhpo? Wega teiena, Pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe íre. Wega mó teiena, Nániboba pokiniepu puaq itega íné íre tagagehe íre.

18 Anehe pehgáriq tanáhráre ime aneq ehwéhpómo? Minawé ite íre irone éra seye náhenuwe.

19 Seye náhenuwana Sísaga iwíáhéna, Sega ínénsabe kasenonehe éna wega sensabé, Ínéga métáq mahraréwóge. Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó tagagehe éwóge. Minayabe itene irupipeq iwíáhéq kasenoo?

20 Teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq anotah uméhínaq íbisagehe. Ibisehrara ahbabáq kega sene sirupipeq eyoyóínara wíréh wíréhigehe. Ebeqme itene irupipeq umehue págege ínana aneheapme itene irupipeq eyoyó aginawire.

21 Ani maqmianaitaq uwo uwoinsabé mi ininé arupipeq éri puana anotah uméhire. Maqsuena wene ani míéh púana wene arupipeq eyoyóirana éréwéhnsábé mó íre iwíáhíre.

22 Mina inserah amahnága itene irupipeq ume-hirana ínégá ite mó tagahnagake itene irupipeq eyoyóinkehe. Itene irupipeq eyoyóinara mó kegá mina íre kaqiuwahráhowe.

23 Mi tanáhráqmé itega ínénsabe mó ehwéh íre tenigéhe. Teiníboq írátíáhro. Nánibonsabé néníwírue iwíáhíue teawírataq wega mirainkehe.

24 Menahmé itega íre néníwírue teawátówe. Itene irupipeq anotah eyóyóinkehboq Manikánsabe teawéro. Teawírataq wega mirainkehe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq kiotaikuge ú ehwehne.

25 Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéhíue tei teinurauge. Mi tanáhráq pabeqme ehwéh mó íre teiasa peh Nánibo éhweh pahsuqme teiníe.

26 Mi tanáhráq itega néníwírue wensabé teaw-igéhe. Nánibonsabé, Ite séhréh arito ue íre teawiníe.

27 Ahqáho. Iteitega we teawigéhe. Maniká wewega itensabé arutaboiritéhre. Itega ínénsabe irutaboiraintáh púana Nániboga itensabé arutaboiritéhre. Maniká míéhrabeqte tumíaraunsabé aiq pútare ainteq ínénsabe irutaboiraintáh púana Nániboga itensabé arutaboiritéhre.

28 Nánibo míéhrabeqte mah marákó marákóipéq tumíarauge. Tuména amahnága mah marákóipéq suena Nániboba tuekinie úwe.

29 Úwaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Aiq irone. Arega amahnága íre pabeqme ehwéhnia peh tábúsoqme pahsuqme teiene.

30 Itega amahnága tagónawe arega moke ahtebawe tagariahne. Minayabe arega Maniká míéhraheqte túnayabé aiq pútare atone. Arensabé mókasenáyabe anetaníbo. Aiq pútare atone ewane.

31 Ewanana Sísaga itensabé, Amahnága aiq pútare aintaho?

32 Aiq pútare aintáhmé mótaqmé amahnága itega íné nuweq iteruwahpeq kobeq séberoneheqmoé. Íné nuwehrana ínébataq míanie. Nániboga ínéba mía míai puana íre ínébataq míanie.

33 Ite ínéba mía míaonsabé iru ukiq itanieéna mah ehwéh teiúge. Mah marákóipéqmé mó tanáhráq mó tanáhrárue íre kaweq sunúq sinae. Ínéwé íre kaweq sunúqmé aiq kiotaigme míó púaq iwíáh iwíáhoró úwe.

17

Sísaga we kéro ke séhréh aritanieéna púrerú ehwehne.

¹ Sísaga mi ehwéh irareruena íopeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, íné pukona tanáhráq aiq awehrarire. Íné arenahninká arenáwíq pankeraníboq arega néníwíq pankero.

² Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnúno aintáróne. Arega ínéba eqmaq suahna ke oganúq sito aintahne.

³ Arebataq aiq pútaq Manikáne. Arega íné Sísá Karáhé eqmaq núwátóne. Arereq ínéreqsabé aiq pútare aitáh kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

4 Arega teniena arámbéhrí miraue parabarúónsábé are págege aní mé anotah aní míahnara mah marákóipéqté kégá tagahwe.

5 Naho mah marákó marákó íre kotaq ínéga areba míahwataq arereq ínéreq anotah anité míahwaye. Nániboo, naho ite míahwayanserah amahnága mirainto.

6 Arega mah marákóipéqté ké ínéba eqmaq suahne. Mi kewé arene sánsá sokigi arítóge. Téhwe mi ke arene animárí mé ínéba eqmaq súátóne. Segá arene ehweh irera sehgiówe.

7 Arega moke níátóna naneqme peh arerenee. Minawé ínéba eqmaq suahna kegá aiq tagariáhwe.

8 Arega teniátóna ehwéhmé moke teriátáugara íráhwe. Ínéwé are míahnarabeqte ánínugara aiq pútaq tagariáhwe. Arega íné eqmaq núwátónayabé aiq pútare atáhwe.

9 Arega eqmaq suahna keyábé púrerarítóge. Amahnága moke mah marákóipéqté keyábé íre púrerarítóge. Peh ínéba eqmaq suahna keyábé arene animárí púana púrerarítóge.

10 Moke arene animárimé néne animárine. Moke néne animárimé arene animárine. Mó kegá eqmaq suahna ke tagéra néníwíq pankeráhwe.

11 Amahnága areba kinie. Íné mah marákó marákóipéq íre míahnaraq eqmaq suahna kegá mahtaq míagehe. Nániboo, kaweqtaq mía míaóne. Arene págege awíq níátóne. Arega ínéba eqmaq suahna ke arene págege awíqtaq wahnahnarito. Arereq ínéreqka moráráq mía míaúyanserahnigheboq kawerue wahnahnarito.

12 Ínéba eqmaq suahna kebá mía míaurautaq arenáwírue kawerue wahnahnarítáráuge. Kawerue wahnahnarítárágara se íre taqnobagowe. Peh morá ání iraipéq tabikinai aní taqnobagire. Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna taqnobagire.

13 Amahnága areba kiníe. Ínéba eqmaq suahna kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mah marákóipéq ména mah ehwéh iraruge.

14 Arene ehweh aiq teriúge. Ahbabáq kehiná kéhínánká ínéba eqmaq suahna keyábé suwahriehre. Íné ahbabáq kene sánsá íre miraunserah ínéba mía míaó kegá moq peh míáhwe. Minayabe ahbabáq kega sensabé suwahriehre.

15 Se mah marákó marákóipéqté meriqme mórítáhro íre teawúge. Peh owainawanka se ahbabáq aritehnehboq kawerue wahnahnarito teawúge.

16 Íné ahbabáq kene sánsá íre miraugara ínéba eqmaq suahna kegá moq ínéga unserahnéra ahbabáq sansansábé suwahriehre.

17 Arene ehwehme aiq pútaq ehwéhne. Se kaweqtaq mía míaigehboq arene aiq pútaq ehwéhtáté sirupipeq págege arito.

18 Arega íné mah marákóipéq eqmaq núwátónanserah ínéga se mah kehiná kéhíná suwahpeq eqmaq suaníe.

19 Segá aiq pútaq arene animarí mía míaigeheéna íné arereq mía míainauge.

20 Ínéba eqmaq suahna kewé íre sebataqsabé púrerarítóge. Segá mó ke terirara irera ínénsabe aiq

pútare aintageheéna mi keyábéákáq púrerarítóge.

²¹ Sereq ínéba eqmaq suahna kereq peh morá íwíáhigeheéna púrerarítóge. Nániboo, arereq ínereqka moráénúyanserah se ómi peh morá íwíáhigeheéna púrerarítóge. Arega íné eqmaq núwátónayabé mah kehiná kéhínánká aiq pútare atagéhboq peh morá íwíáh arito.

²² Arega íné págege ainte néníwíq pankerahnanserah ínéga se págege aritena sensíwíq pankeróge. Arereq ínereqka moráénúyanserah sega morá íwíáhigeheéna sensíwíq pankeróge.

²³ Eqmaq suahna ke moráénigeheéna sereq míóge. Are ínereq míahne. Minayabe sega peh moráénirataq mah kehiná kéhínánká arega íné eqmaq nuwahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe. Arega ínénsabe arutaboiraintahnanserah sensabé moq arutaboiraritahne. Wega peh morá íwíáhirataq mah kehiná kéhínánká mina tagéra arega arutaboiraritahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe.

²⁴ Nániboo, ínéba eqmaq suahna kegá íné míáhnarabeq ínereq sereq méyabe nuwahbehre. Mah marákó marákó íre kotaq ínénsabe arutaboiré néníwíq pankeróne. Are néníwíq pankerónayabé sega minaakaq anotahtaq téhreh naneqkakáq tagageheéna ínereq méyabe nuwahbehre.

²⁵ Naniboo, ínéga are aiq tagarítóge. Kaweqtaq mía míaóne. Ahbabáq kehiná kéhínánká are íre tagaríáhwe. Arega íné eqmaq nuwahnana sunsabé eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe

²⁶ Ínéga arene sánsánsábé se sokigi arítóge. Mó sokigi arita aritainie. Arega ínénsabe arutaboirain-

tahnanserah sega mó keyábé sirutaboirigeheéna sokigi arítóge. Íné sereq mía míainieéna sokigi arita aritaugé úwe.

18

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwehne.

(*Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Árúka 22.47-53*)

¹ Sísaga Manikánsabe mi ehwéh teawena pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka Kirona aroipéq seberaebéq pokowane. Mitaq kaweq matábú kowaq itega mitaq kowíahwane.

² Súrása, Sísane naruo koweriranaú anínká moq mi matábú tagariowe. Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq áhnte tanáhráq momiwíowanayabé tagaríowe.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párísíwárínseq sóntía kereq eqmaq súówe. Eqmaq súó kereq Súrásaga meriqmena mi matábúráq súwe. Sega sahmárínkákáq áráhmuakáq kánéqkakaq mewera suwe.

⁴ Sísaga sega miraoneherau naneq wene arupipeq moke tagarawéna su ke taganieéna pehrápeq kowíowe. Kowéna sensabé, Insensabe anebahroo úwe.

⁵ Insensabe anebahroo úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsabé anebahrúne uwana Sísaga sensabé, Íné we uge úwe. Súrása, Sísane naruo koweriro anínseq mitaq iriwe míówe.

⁶ Iriwe míowana Sísaga, Íné we uge teriutaq sega sinehepeqte atárué inahsubúwe.

7 Sísaga mónkakáq kasenána, Insensabe anebahroo úwara sega, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsábé anebahrúne uwe.

8 Uwana Sísaga sensabé, Íné we uge teiú mino. Ínénsabe ninebahrirataq mah anímárí pehragariteq pokoro arítáhro úwe.

9 Sísaga métáq tahnsa Manikánsabe mahraréna, Kawerue wahnahnarítaráugara se íre taqnobagowe úwe. Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna mah anímárí pehragariteq pokoro arítáhro úwe.

10 Sáímóni Pítaga wene poka matawéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri aní wenáwíq Mákúsa apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe.

11 Kiraq auwowana Sísaga Pítansabé, Poka unahpí úsaro éna, Nánibone níérorahi arámbéhrí nirupipeq umehorahi arámbéhrí mirainau mino úwe.

Sísa Ánásaba móátó ehwehne.

12 Úwara sóntía kereq sene wahnah anínseq párisiwarínseqka Sísá táhtoqme táhru táhruuwe.

13 Téhwe sega Sísá meqmera wehukení áwíq Ánásaba móátówe. Ánásawe Káiyápásane awarénawae. Sísá pukinaú opéq Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah míowe.

14 Káiyápásaga menah tahnsa Asiu ke teriena, Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá ánínká kaweritankéhboq pukinkehe. Mina aiq kawerire úwe.

Pítaga Sísa íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-70; Máhka 14.66-68; Áruká 22.55-57)

¹⁵ Ite Sísa kérahwáya aníte Sáimóni Pítareq ínereqka Sísa kérahwáye. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagariowe. Wega íné tagarionsabe wene nahtapeqté mátábúrápéq Sísa kэрáhwae.

¹⁶ Pítaga méhpehpeqté ónsaráq kowíowe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagario púana ínéga onsarapéqté wáhnáh áhraríyábé, Onsa sio koreawéwae. Onsa sio teawena Píta meqmena mátapuraq móátáhwae.

¹⁷ Mi ahrarígá Pítansabé, Are moq mah aní kérahna anípo úwana, Írakaumo. We íre kéroge úwe.

¹⁸ Titirúnsabe arambehri kereq párísiwarínseqka ira parewe totorue míówana Píta moq iriwe ména totorúwe.

Wahnah anínká Sísansabé ehweh ato ehwéhne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Áruká 22.66-71)

¹⁹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Sísansabé we kéro keakáq wega síwáhnorú ehwehnikákáqsabé kasenúwe.

²⁰ Sísa wensabé, Íné íre epéráhpéria ahriahri peh ábóraq áhnte wehekéq míáhrabeq teri terinuge. Itene momiwío nahtápéqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wiráípéqkákáq síwáhnoruge. Íre epéráhpéria síwáhnoruge.

²¹ Ínénsabe aneqsabé kasenaintaho? Néne ehweh teríu ké írátíáhwe. Seba kogaseninanao úwe.

²² Úwana mibeqté iriwe mío anínká ayahpóra Sísá subiqmarena wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnsabé mina tahnsa éhwéh atéhneho úwe.

²³ Úwana Sísaga wensabé, Íné ahbabáq ehweh teawénaraqmé tenio. Íre ahbabáq ehweh teawúge. Árahinsabé nubono úwe.

²⁴ Úwana Ánásaga Sísá íre pugeq auwasa Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah Káiyápásaba eqmaq auwowe.

Pítaga mónkakáq Sísansabé ahqáho ato ehwehne.

(Mátíyu 26.71-75; Máhka 14.69-72; Árúka 22.58-62)

²⁵ Pítaga iraraq ména pabesuq tehesurue to-torúwara mío kega wensabé, Are moq we kérahna anípo uwana Pítaga sensabé, Ahqáho. We íre kéroge úwe.

²⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri anínká Pítansabé, Sísareq arereq mátaburapeq míehyana tagéwó mino úwe. Mi ehwéh irarú animé we Pítaga ahre apiaro aní awahrah aníne.

²⁷ Tagéwó mino úwana Pítaga mónkakáq ahqáho úwana kokórega ehwehnúwe.

Páhirátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Árúka 23.1-5)

²⁸ Ahbiahíperura sega Sísá meqmera Káiyápásane nahtapeq suera anotah nahtápéq ehweh aruqaruro nahtápéq Sísá móátówe. Sótaikú tanahráq no tahutáhúq wéhékáh mi nahtápéq kiewé órira púara Asiu kegá íre kíúwe.

29 Mibeqté wáhnáh ání áwíq Páhírátiga máhpeq tueyokéna sensabé, Itega méáúwáh ánímé aneq ahbabáriro úwe.

30 Úwara sega wensabé, Mah aní íre ahbabáq ani tahirí túbáh agúna irino uwe.

31 Uwana Páhírátiga sensabé, Iteitega we meqmeq iteitene sánsánue iwíáhue ehweh atáhro úwe. Úwara sega wensabé, Wehukení subiq sueyabe ite Aroma kegá ahqáho aitárówe uwe.*

32 Menah Sísaga, Sega íné pankeragéhe irarúmé amahnága aiq pútaq aginkeheéra mi ehwéh teawúwe.

33 Páhírátiga nahupeq kibekéna Sísá meqme seroue wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo úwana

34 Sísaga wensabé, Arega irarénawe arerene iwíáhbo? Íné éhweh mó anínká teawiro úwana

35 Páhírátiga wensabé, Íné Asiu anínabugo? Arenawahraheq itene wahnahmarínseqka are meqmera ínéba méáúwáhwe. Aneq ahbabáruono úwe.

36 Úwana Sísaga wensabé, Íné wahnah wahnah-nurabeqme íre mah marákó márakóí pére. Mah marákó márakóí péq wahnahnutaq tahirímé Asiu kegá íné táhtoráhtáq íné séniráh kégá ebeho irino. Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó márakóí pére úwana

---

* **18:31:** Mi tanáhráq Aroma kegá Asiu kené marakó págegeue wahnahnéna Asiu keyábé, Ite wehukení ehwehotaq we subiq súáhro arite ehweh órirane éra peh morá ite Aroma kegá mi sansánoneheqmúne uwe. Wehukení awankátaq táhpare sansamé Aroma kené sánsáne.

³⁷ Páhírátiga Sísansabé, Are anotah Wahnáh ání miahno kasenuwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Aiq pútaq ehwéhnsabé síwáhnorinieéna mah marákóipéq tuména wehukení úkuraúge. Aiq pútaq ehwéhnsabé suwahbeh kegá néne ehweh íráhwe úwana

³⁸ Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhmé aneqpomo úwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáthro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-31; Máhka 15.6-20; Áruká 23.13-25)

Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhmé aneqpomo éna máhpeq tueyokéna Asiu keyábé, Íné iwíáhume we íre ahbabáq ani míre.

³⁹ Sótaikú iahreraq ko tanáhráq ahriahri peh morá karábúsiipéqté ání pugeq úwóge. Mi sansá mira aruqaruruge. Minayabe Asiu ke itene Wahnah pugeqíninkono úwe.

⁴⁰ Úwara sega anotah ehwéhnabaéra, Mi anímé pehragé Párehba pugeqio uwe. Párehbawe wehukení subena aebó ání míowe.

19

¹ Páhírátiga sóntía keyábé, Sísá meqmeq áréti sahtaté subóro aritowara sega meqmera mósubúwe.

² Mósubera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atera peh morá táútáúq kórósí abaq atówe.

³ Mó anínká mó anínkáue Sísaba séra wensabé, Are Asiu kené wahnahpo éra awiréh atera siyahpóra subúwe.

⁴ Páhírátiga máhpeq mó tueyokéna soruparíó keyábé, Írátiáthro. Íné iwíáhume we íre ahbabáq

anine. Minayabe tagariageheéna iteba máhpeq ataníe úwe.

⁵ Úwana Sísaga ógaratáté keboria náneqkákáq tautáúq korósiákáq máhpeq tueyokúwe. Tueyokúwana Páhirátiga sensabé, Mah aní tagahro úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq wahnah kereqka Sísá tagéra áhnte ehwéh kíkíréra, Awankátaq táhpawe subiq súáhro éra pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhirátiga sensabé, We íre ahbabáq anine íwíáhúnsabe iteitega meqmeq awankátaq táhpawe subiq súáhro úwe.

⁷ Úwara Asiu kegá wensabé mahraréra, Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge urainsabé itene sánsá sabiúéhre. Sabiúéhmé puko nanere uwe.

⁸ Úwana Páhirátiga mi ehwéh irena anotah ahré agúwe.

⁹ Wega koti nahtápéq mó kibekéna Sísansabé, Arewe eheqte anípo úwana Sísaga ehweh íre iraria peh ehiya míowe.

¹⁰ Páhirátiga Sísansabé, Aneqsabé ehweh íre tenieno? Ínéga are soraq auwahráhuge. Ínéga are awankátaq táhparahráhuge. Mahnawé aiq irahno úwe.

¹¹ Úwana Sísaga wensabé, Peh morá Manikánka arega wahnahnúno ataráinsabé arega íné awankátaq táhparahráhone. Minayabe areba móintéh ániné ahbabáqka arene ahbabáq kiotaikire úwe.

¹² Páhirátiga mi ehwéh irena, Pugeq auwaníe íwíáhúwe. Iwíáhúwara Asiu kegá anotahtaq mahraréra, Arega we pugeq auwéhnaqme are íre Sísáhri, Aroma kené wahnahne iyahnabo aní

móne. Íné Asiu kené Wahnah muge iraréna anímé Sísáhrine naruo aní míre uwe.

¹³ Páhírátiga mi ehwéh irena Sísá máhpeq márunatena wahnah anínká ehweh atorabeq tútuue míowe. Mibeq áwíq Ebah Ahtápére. Íbaru ehwéhmé mitaq Kábátae ue áwíratówe.

¹⁴ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráre. Ihora tahnsa wéhékáhnabubu wagtotarútaq Páhírátiga Asiu keyábé, Itene Wahnah tagahro úwe.

¹⁵ Úwara sega ehwehnabaéra, We meqme mósubiқ suo. Awankátaq táhpawe subiq suo pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, Itene anotah Wahnáh awankátaq táhparáhro ininkono úwe. Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá wensabé, Aroma kené wahnahme webataq itene wahnahne uwe.

¹⁶ Uwana Sísá awankátaq táhparagehéna Páhírátiga móatowara sega Sísá meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Árúka 23.26-43)

¹⁷ Segá Sísá meqmera pokuwana Sísaga wewe táhparéhra awánká abaqmena kúwe. Kire kire sawéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq pokuwe. Íbaru ehwéhmé mi sawéh áwíq Kógótae ue áwíratówe.

¹⁸ Segá Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera mó anité mó awánkátáréráq táhparera pankeqme pearówe. Sísá ákáhpi pearera mi anité ayehré ayehré pearówe.

19 Páhirátiga, Kanehraḡ sehiranue táhparáh áwánkátáḡ táhparáhro aritowara táhparówe. Kanehraté séhíránká mahraréna, Néhsara suwahpeḡte ání Sísawe Asiu kené Wahnahne úwe.

20 Mi kanéhráḡ sehirania apahtáro kéhínané ehwehtaḡ sehiranéna Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnikakáḡ Aroma kené ehwehnikakáḡ Káríki kené ehwehnikakáḡ sehiranúwe. Sísá táhparótaḡ Sarúsarama suwahpeḡ wahtotaḡ puara áhnte Asiu kegá tagéra mi sehirá sáhnsáhúwe.

21 Asiu kené Manikáne ehweh mibeḡ mahbeḡ arítáh kegá Páhirátinsabé, Asiu kené wahnahne íre sehiranúno. Peh mi anínká, Íné Asiu kené Wahnah muge ire. Minawé sehiranúno uwe.

22 Uwana Páhirátiga sensabé, Íné sehiranéwó náneḡ aiḡ sehiranue parabarúḡe úwe.

23 Sóntía kegá Sísá awankátaḡ táhparera wene korósi mewera itaréitaréráḡ saraqmarera meyówe. Wene káhḡ ambántá anehe mewera íre parura peh táránkaḡ kowe.

24 Peh táránkaḡ konsabe subansúéhneho íwíáhéra, Insega meyanabomo éra káhsiuwana peh morá anínká meyowe. Miraunsabé Manikáne ehwehme aiḡ pútaragúwe. Mi ehwéhniká mahraréna,

Sega néne korósi saraqmera káhḡ ambántá káhsiue meagehe ire. *(Buk Song 22.18)*

25 Kárópane ahre áwíḡ Máhríae. Mágára suwahpeḡte mó iní wenáwíḡ moḡ Máhríae. Sereḡ Sísane anowareḡ wene ónánahwáreḡ awankátaḡ táhparórabéḡ wahtotaḡ kowíówe.

²⁶ Kowíówana Sísaga íné, we kéréhwa anínsábé arutaboiraíntéh ánínseq wenanoreq míahwayana wega ite tagéna wenanonsabe, Areba míéh ání arenahni míankehe éna

²⁷ wega ínénsabe, Náinowé arenano míankehe úwe. Teniunsabe wenanoga néne nahtapeq kae-gaeúwana kirabo atáhwaé.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-46; Máhka 15.33-41; Áríka 23.44-49)

²⁸ Sísaga iwíáhéna, Néne arambehri aiq moke parabagire éna Manikáne ehwehnka aiq pútaraginkeheéna wega, Íné tahbobóire úwe.

²⁹ Kítah nahniáq sérá ano obenkisa ántéhyá mitaq kowara sehenáh tahnsa náneqtaté antehyapípeq pámbáhue sehikaratáq marera wene áwéhipeq atówe.

³⁰ Atówana Sísaga néna, Aiq parabagire úwe. Aiq parabagire éna wene anuo pínteráhéna wenawa soraq suena putiowe.

Sísa sehsabio ehwehne.

³¹ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené ahrena ahrena wehekáhne. Mi tanáhráq itene sótaikú iahreraq kéh tánáhráq púara Asiu wahnáh kégá iwíáhéra, Putianeherao kené sinonka ahrena ahrena wehekáh awankátaq kehneho uwe. Minayabe sega Páhírátiba pokéra wensabé, Putianeherao ke apubúue pukigeheé siwiah anteruo úno. Putiéhrataq awanká soriwe mewe maisaragéhe uwe.

³² Sóntía kégá pokue Sísareq awankátaq táhparó aníténé siwiah anterúówe.

33 Segá Sísaba séra tagowana aiq putio púara sega wene awiah íre anterúówe.

34 Peh morá sóntiá ánínká wene sehsabe karatáté Sísane aroganabí sehsabiowe. Sehsabiotaq korahqkákáq wánínkakaq súwe.

35 Nénéne niuranka tagahwae. Íné aiq pútariahnsanuge. Itega aiq pútare atageheéna teiúge.

36 Manikáne ehwehnka mahraréna, Wene ayahnsa íre anterigéhe ire. (*Buk Song 34.20*)

37 Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Sehsabearáh ání tagagehe ire. (*Sekaraia 12.10*)
Miraue mi ehwéhtaré aiq pútaragúwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.
(*Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Árúka 23.50-56*)

38 Árimátéa suwahpeqte ání Sósépaga Sísansabé aiq pútare atena Asiu keyábé áhreú púana Sísá oga míotaqme we íre ábóraq kérowe. Sósépaga Páhirátinsabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana Páhirátiga wensabé kowe atowana máhpeq tueyokue Níkórímareqka tumeyóye.

39 Níkórímawe menah tahnsa Sísaba inokáhpeq sena niginka tahnsa kaweq kunkúni naneqmarí áhnte 30 kíro mewena súwe.

40 Sósépareq Níkórímareqka Sísane anonka mewera kaweq kunkúni naneqmarínkákáq wene anonkankákáq kaweq íre wahto ambántátaté úbíq máróye. Mi sansámé Asiu kené wehukení maisare sansane.

⁴¹ Sísá táhparówana maisaró matábú wahto kowe. Mi matábúráq o ubuqmaró oná kowe. Mipéq mó aní íre maisarówe.

⁴² Ahbiah tahnsá Asiu kené ahrena ahrena wehekáh púara mó oná kabareyabe íre miraorahuye. Minayabe mi oná wahto ko púara sega Sísá mitaq maisaróye.

20

Sísá oga úkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Máhka 16.1-8; Árúka 24.1-12)

¹ Mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahráq tuekinaútaq Máhría, Mágára suwahpeqte íninká Sísá maisarórabeq súwe. Méhpehtaq paiqmáro ebáh íre paisa peh móbeq kowana tagówe.

² Tagéna we Sáímóni Pítareq íné, Sísaga arutaboíraintéh ánínseqpa pehbeheráh séna itensabé, Itene Wahnahne anonka ónapipéqte mewera ehqpopoq maráhwe úwe.

³ Úwata Pítareq ínéreqka Sísá maisaróyarabeq koragayeheéta pehbeheráh pokowaye.

⁴ Pehbeheráh ínéga Píta kótaikue Sísá maisaróyarabeq ebeq kowae.

⁵ Mitaq ebeq kéné taebewe maisia ónápípéq tagahwana Sísane anonka úbíqme maisaróya ambántá mitaq kowana tagahwae. Íné mibeq íre tuegia peh taebewe tagahwae.

⁶ Peh tagahwana Sáímóni Pítaga mitaq séna maisaróyarabeq kobekue tagówe. Taberábe maisaróya ambántá mitaq kowana tagówe.

⁷ Sísane ayahqno úbíq máróya ambántá mobeq kowe. Ayahqno úbíq máróya ambántámé maisia

ámántá korabeq íre kowe. Peh sabaráwe móbeq kowana tagówe.

⁸ Tagówana íné maisaróyarabeq ebeq kowa anínká moq kobekue tagahwae. Tagéna, Sísá aiq irigire éna aiq pútare atáhwae.

⁹ Manikáne ehwehme, We pukéna iriginkehe séhírá kowata mi tanáhráq mah sehirá íre iahtebahwaye.

¹⁰ Tagéta ite kaegaeowayarabeq kouwekowaye.

Máhría, Mágára suwahpeqte ínínká Sísá tagó ehwehne.

(Mátíyu 28.9-10; Máhka 16.9-11)

¹¹ Kouwekowayana Máhriaga maisaróyarabeq mó séna máhpeq iriwe ména íbisówe. Íbiséna wega maisia ónápípéq taebewe tagówe.

¹² Íre wahto taberábe ambántánkákáq ánité íópeqté ánité Sísane anonka kéworabeq tútuue míóyana Máhriaga tagówe. Mó aní Sísane ayahqno kéworabeq mó aní wene aigará kéworaberue tútuue míóyana tagówe.

¹³ Tagówara sega mi inínsábé, Aneqsabé íbisahno uye. Uyana wega sensabé, Néne Wahnah ínéga íre tagaríórabeq mórúáhnsábé íbisoge éna

¹⁴ wega pabeqme tagówana Sísá iriwe míowe. Míowana mi iníné arupipeq Sísá wire ue íre iwíáhue tagówe.

¹⁵ Íre iwíáhue tagówana Sísaga wensabé, Are aneqsabé íbisahno? Insensabe anebahrono úwana mi inínká iwíáhéna, Kaseni aní we mah matábúráq wahnahni aníne íwíáhéna wensabé, Wene anonka mearáhnawe eheq marahno? Koweaníboq tenio úwana

16 Sísaga wensabé, Máhríao úwana mi inínká weba pabeqme tagéna Asiu kené ehwehtaḡ, Árábónáio úwe. Mi ehwéh áwahewé Íwáhnoraníno úwe.

17 Úwana Sísaga wensabé, Nániboba íre pokurio puah ninonkataḡ táhtoréhnehboḡ néne iyahnabo korerio. Maniká Nániboba tuekinauge. Mí ehwéh korerio úwe.

18 Úwana Máhría, Mágára suwahpeḡte inínká ite Sísá kérahwána kebá séna itensabé, Ínéga Sísá aiḡ tagoge éna Sísaga teawu ehwéh teiuwe.

Sísá kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Árúka 24.36-49)

19 Penorabeḡte mó wikíné ebeḡte wéhékáh tanahráḡ ite Sísá kérahwána kegá soruparawéḡ Asiu keyábé áhreowana puáḡ itene nahupeḡte ónsá paiḡmareḡ míahwane. Míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiḡme míáhro úwe.

20 Iru ukiḡme míáhro éna wene ayahnkarakákáḡ wene aroganabínkáḡ sokigi aiuwaḡ itega we tagéḡ itene irupipeḡ anotah eyóyóúwe.

21 Sísaga mónkakáḡ itensabé, Pehwehrue iru ukiḡme míáhro. Nániboga eqmaḡ núwátáinserah ínéga moḡ ite eqmaḡ íúwóge úwe.

22 Eqmaḡ íúwóge éna wene euḡ ahusaiena, Manikáne Awa íúge úwe.

23 Manikáne Awa íúge éna wehukeníne ahbabáḡ soraḡ súéh rataḡ íre kagainae. Wehukeníne ahbabáḡ íre soraḡ súéh rataḡ sene ahbabáḡ seba kagainae úwe.

Tómáhsiga Sísa tagó ehwehne.

²⁴ Sísa iteba sú tanahráq peh morá we kéro aní, Tómáhsiga íre míowe. Tómáhsine wéhuwehu áwíq Tírímásie.

²⁵ Sísa mó kérahwána kegá Tómáhsinsabé, Itene Wahnah oga míéhraq tagóne teawewáne. Teawewánana Tómáhsiga itensabé, Pehipi íre aiq pútare aitaníe. Sípane ayahnawarutaq níri subisa ábí tagéna niyahnkaratáté wene aroganabí sehsaberapí táhtoráhnaraqmé aiq pútare aitaníe úwe.

²⁶ Abapete téhtaré wéhékáh sótaikúwaq Tómáhsireq ite Sísa kérahwána kereq nahupeq míahwane. Onawáí áróki pareq míahwanana Sísa akáhpí seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe.

²⁷ Iru ukiqme míáhro éna Tómáhsinsabé, Néne niyahnkara sosanue tagáhno. Ayahnkahkahrué néne niroganabí táhtoro. Íre aiq pútare aintéhnehboq aiq pútare ainto úwana

²⁸ Tómáhsiga Sísansabé, Néne Wahnah mone. Néne Maniká móne atowe.

²⁹ Atowana Sísa wensabé, Arega íné tagáhnayabé aiq pútare aintahno? Sene siuratate íné íre tagéra pehipi ínénsabe aiq pútare aintáh kegá iwíáh íwíáhigehe úwe.

Sóniga áwahe ehwéh teí éhwéhne.

³⁰ Mah pukúipéqté séhírá moke Sípane ótaq sansánsabé íre teiúge. Wega áhnte mó miraúwaq ite we kérahwána kegá tagahwane.

³¹ Sísave ite meirena kaweraitankehéna Manikánka omaq ato aninéna we Manikáne ahninkáwá wíre. Minayabe aiq pútare atagehéna

mah ehwéh sehiranue teiúge. Sísansabé aiq pútare atéh rataqmé wenáwírue oga mía míaiagehe.

21

Sísaga we kéro kebá ábórarú ehwehne.

¹ Peh morá káwéhúnsábé téhtaré áwíq kéhre. Kehrari kawéhúne. Mó awíqmé Táíbería kawéhúne. Mó tanahráq mi kawéhú ayehráq Sísaga ite we kérahwána kebá ábórarúwe. Wega mahraue ábórarúwe.

² Ite abapete téhraníte kérahwána ke sesorupawe míahwane. Tó máhsiwe wene wéhuwehu awíq Tírímásie. Weréh Sáímóni Pítareh Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéqté ání Nátáníerireh ite Sébérine ahninkáwáráreq téhraníte mó keróya anitéreq sesorupawe míahwane.

³ Sáímóni Pítaga itensabé, Íné pah sábatáhrinauge úwaq itega wensabé, Ite moq are kéranéhe ewane. Itega sípi kéweweq pokue moke penkútaq uwe taga tagaowane. Pah íre maqmera pehipi uwe taga tagaowane.

⁴ Ahbiahipeq Sísaga káwehu áhnopeq súwaq itega we íre tagariahwane.

⁵ Sísaga itensabé, Nanuwahraho, pahmé aiq maqmiaho úwaq, Írakaumo ewane.

⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Sípiipéqté éberiopeq uwe tagéq meyagéhe úwaq itega itene kahwe éberiopeq uwe tagéq áhnte pah meyahwáne. Áhnte pah meyahwánayabé kahwe íre pankeráhráhowane.

⁷ Íné, Sísaga arutaboiraintéh ánínká Pítansabé, Áhnopeq míéh ání itene Wahnahne teawéwae.

Sáimóni Pítaga pehrákora ména arambehriúnsabe, Ítene Wahnahne teawéwana apubúue wene ambanta úbíq mena káwehupípeq ahkuagúwe.

⁸ Pah kahweipéq kowaq mó ite Sísa kérahwana kegá kahwe sabirue meweq sípi kéweweq áhnopeq pokowane. Áhnopeq wahtotaq ko púaq itega kahwe sabirue meweq pokowane.

⁹ Ite áhnopeq kowanaraq ira paríówana taigowaq tagahwane. Tairáq pahnkákáq párétiakáq kowe.

¹⁰ Sísa itensabé, Ite matiáh páh táhmaro mewe sero úwana

¹¹ Sáimóni Pítaga sípiipéq kire pahnkákáq káhwé sabirue áhnopeq méarowe. Kahweipéq anotah pahmári íregáritaq 153 pahmári míówana kahwe íre surakúwe.

¹² Sísa itensabé, Sewe nahro úwe. Itene Wahnah tagariahwanayabé itega, Are ineboue íre kasenowane.

¹³ Sísa párétiakáq pahnkákáq mewena ménáiuwe.

¹⁴ Sísa oganúq atowana wega ite we kérahwana keba apahtároráq ábórarúwe. Teiúmé apahtároró tánáhráre.

Néne sipisípiqmarí kirabo ainto ú pabéqmé éhwéhne.

¹⁵ Táhutahuq nahwanana parabagútaq Sísa Sáimóni Pítansabé kasenéna, Sáimóni, Sónine ahninkáwáo, Arega mah keyábé ákáhtaq arutaboírarite ínensabe anotah arútábóiraintahno úwe. Úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboíruge úwana Sísa wensabé, Néne sipisípiq áráhqmari kirabo ainto úwe.

16 Sísaga we mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboiraintahno úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiqmarímé wahnahnainto úwe.

17 Sísaga anehe mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboiraintahno úwe. Apahtárórąq kasenú púana Pítane arupipeq umeh agúwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, arega moke tagariahne. Are tagariahnawe ínéga arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq kirabo ainto.

18 Kawerue írátiahno. Are mahbi míaronaraq arene árėti sabirare arega awahbarairabeq pokurone. Are ore úkínaraq arene ayahnkara pankeréhnaraq mó kegá ahmboqme meqmera are íre awahbáhnarabeq móatagéhe úwe.

19 Mah ehwéhmé Sísaga Píta pukína ehwéh teawuwe. We pukína tanáhrąq Píta íre áhreinayabé tagehra kegá Maniká áwıq pankeragéhe. Mah ehwéh teawena Sísaga Pítansabé, Séniro úwe.

20 Pítaga pabeqme íné, Sísaga arutaboira into anı tagówe. Sısa pukınaúwara táhutahurowanaraq ínéga Sısane anepeq mósaqmaqme ména wensabé, Néne Wahnahno, arene naruo kowerirahna anımé in-sebo kasenowae.

21 Pítaga íné tagéna Sısansabé, Néne wahnahno, mah anı anerinkehbo úwana

22 Sísaga wensabé, Íné nuwahbéhnaraqmé kiwekona tanáhrąq we peh oga míanawire íwıáhinabugamo. Arereq wehgaqpo? Arerega séniro únsabe

²³ mi ehwéh író kega mó Sísá kéro keyabé, Íné Sóni íre pukinkehe mitaq teri mahtaq terinuwe. Sísaga Pítansabé, Íné Sóni peh mía míankehe íre irarúwe. Wega Pítansabé peh mirauwe teawena, Íné kiwekonaraq we peh oga míanae íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo úwe.

Sísane áhnte mó arámbéhríwárínsábé éhwéhne.

²⁴ Íné Sísá kéréhwa anínká mah ehwéh iraruge. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéh púana sehiranue teiúge.

²⁵ Sísaga íre peh morá teiú arámbéhrí mirauwe. Wega áhnte mó arámbéhríúwe. Wehukega wene ehwehnikakáq wene arambehriakáq moke sáhnshwe sehiranutaq tahirímé púkuwarínká mah marákó marákó kígí agirana marakó íre awehraq kéh irino.

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12